ΠΡΟΛΑΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ:

Α! ΧΡΟΝΙΑ – 2 – ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ - 1945

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΠΡΟΛΑΤΗΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ - 1945 | Α΄. ΧΡΟΝΙΑ ΑΡ. 2

ΜΕ ΤΟ ΦΑΚΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΑΠΟ ΤΟ 1914 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Μέχρι τοῦ 1914 ἡ Β᾽ Διεθνὴς ἀποτελοῦσε τὸν ἐπαναστατικὸ παράγοντα τοῦ Διεθνοῦς Ἐργατικοῦ Κινήματος, καὶ τὸ Διεθνὲς προλεταριάτο ἐστήριζε τὶς ἐλπίδες του πάνω σ᾽ αὐτή, γιὰ τὴν παργματοποίηση τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς ἐξέγερσης τῶν μαζῶν καὶ τῆς συντριβῆς τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ξέσπασε ὁ Ἰμπεριαλιστικὸς πόλεμος τοῦ 1914. Ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Β᾽ Διεθνοῦς προσκολλόντουσαν στὸ ἅρμα τοῦ ἐθνικοῦ καπιταλισμοῦ, καὶ ψήφιζαν τὶς πολεμικὲς πιστώσεις, τασσόμενοι ἀνεπιφύλαχτα ὑπὲρ τοῦ πολέμου γιὰ τὴν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» καὶ γιὰ τὴ συντριβὴ τοῦ «ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ» ὅπως ἀποκαλοῦσαν οἱ Γερμανοὶ τοὺς Γάλλους καὶ οἱ Γάλλοι τοὺς Γερμανούς.

Μιὰ δράκα μονάχα ἀριστερῶν Σοσιαλδημοκρατῶν, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Λένιν, ἐφώναξε «Κάτω ὁ Πόλεμος!» κάτω οἱ προδότες ἀρχηγοὶ τῆς Σασιαλδημοκρατίας ποὺ ἐπρόδωσαν τὴν ἐπανάσταση καὶ τὸ Διεθνὲς Ἐπαναστατικὸ Κίνημα!».

Τότες ἄρχισε ἕνας φανερὸς ἀγώνας τῶν ἀριστερῶν Σόσιαλδημοκρατῶν ἐνάντια στὸν Ιμπεριαλιστικὸ πόλεμο, ὁπότε τὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Λένιν καὶ τὸν Τρότσκυ, ἔρριψε ἀνάμεσα στὸ Ρωσσικὸ Λαὸ τὸ περίφημο σύνθημα: «Πόλεμος ἐνάντια στὸν πόλεμο, καὶ κατάληψη τῆςἐξουσίας ἀπὸ τοὺς ἐργάτες καὶ χωρικούς».

Οἱ προδότες ἀρχηγοὶ τῆς Β΄ Διεθνοῦς δὲν σταμάτησαν ἕως ἐδῶ τὸ ἔργο τῆς προδοσίας. Σὰν πιστὰ ὄργανα τοῦ Καπιταλισμοῦ ἄρχισαν ἕναν ἀγώνα ἐνάντια στοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ρωσσικοῦ Λαοῦ, πῶς τάχατες αὐτοὶ ἦταν ὄργανα τῆς Καϊζερικῆς Γερμανίας, καὶ πῶς ὁ Ρωσσικὸς Λαὸς θὰ δενόταν στὸ ἅρμα τοῦ Γερμανικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ.

Στὴ Ρωσσία οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Β΄ Διεθνοῦς τάχθηκαν μὲ τοὺς ἀντεπαναστάτες, καὶ στὴν Εὐρώπη συνεμάχησαν μὲ τὶς Καπιταλιστικὲς Κυβερνήσεις, καὶ πνίξανε στὸ αἷμα τὶς ἐξεγέρσεις τῶν λαῶν, στὴν Ἰταλία, Οὐγκαρία, Βουλγαρία, Γερμανία, καὶ ἀλλοῦ.

Στὴ Ρωσσία ἡ ἐπανάσταση ἐπεκράτησε, καὶ τότες καλέστηκαν ὅλοι οἱ ἀριστεροὶ Σοσιαλδημοκράτες γιὰ νὰ ἱδρύσουν τὴ Γ΄ Διεθνῆ, ποὺ νὰ κατευθύνει τὰ ἐπαναστανικὰ κινήματα τῶν διαφόρων χωρῶν πάνω στὶς γραμμὲς ποὺ χάραξε ὁ Μὰρξ καὶ ὁ Λένιν. Σὰν ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τῆς Γ΄ Διεθνοῦς ἱδρύθηκαν Κομμουνιστικὰ Κόμματα σὲ ὅλες τὶς χῶρες κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς Γ΄ Διεθνοῦς, μὲ σκοπὸ νὰ κατευθύνουν τὶς μάζες στὸ σωστὸ ἐπαναστατικὸ δρόμο, καὶ νὰ ξεσκεπάσουν τὴ Β΄ Διεθνῆ γιά τὶς προδοσίες ποὺ διέπραξε σὲ βάρος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ποῦ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα φούντωνε σὲ ὅλες τὶς χῶρες, καὶ ὁ κόσμος εἶχε γιὰ σίγουρη τὴν ἐπικράτηση τῆς ἐπανάστασης, ἦταν φυσικὴ συνέπεια νὰ εἰσχωρήσουν στὰ διάφορα Κόμματα ὀππορτουνιστικὰ στοιχεῖα ποὺ ἀπέβλεπαν στὴν ἀρχηγία, καὶ ἔπειτα σὲ μιὰ θέση στὴν ἐπαναστατικὴ κυβέρνηση, μὲ ἄλλα λόγια ἀπέβλεπαν νὰ καρπωθοῦν προσωπικὰ ὀφέλη (Στὴν Ἑλλάδα π. χ. παρουσιάστηκαν ὁ Φεσόπουλλος. ὁ Παπαναστάσης καὶ ἄλλοι) Ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς κατάστασης αὐτῆς καὶ τῆς νεαρότητας τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων, νὰ ἀντιληφθοῦν τόσον τοὺς ἐσωτερικοὺς ὅσον καὶ τοὺς ἐξωτερικούς τους ἐχθρούς, τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα σταθῆκαν «ἀνίκανα νὰ ἀγκαλιάσουν τὴν πλατιὰ μάζα τῶν ἐργατῶν, ποὺ τὴν ἐπηρέαζαν ἀκόμη οἱ προδότες ἀρχηγοὶ τῆς Σοσιαλδημοκρατίας, καὶ ἔτσι ἡ μεταπολεμικὴ κρίση τοῦ Καπιταλισμοῦ εἶχεν σὰ συνέπεια τὶς αὐθόρμητες ἐξεγέρσεις τῶν μαζῶν, καὶ ταὐτόχρονα τὴ φανερὴ πιὰ συνεργασία τῶν ἀρχηγῶν τῆς Β' Διεθνοῦς μὲ τὸν καπιταλισμό, ποὺ κατώρθωσε νὰ ξεπεράσει τὴ μεταπολεμικὴ του κρίση χάρη στὴν προδοσία τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν.

Στὰ μετέπειτα συνέδρια, μέχρι τοῦ τετάρτου συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἀφοῦ ἐξετάστηκαν τὰ αἴτια τῆς ἀποτυχίας τῶν ἐπαναστάσεων, τόσον ἀπὸ τὴν προδοσίαν τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν, ὅσον καὶ ἀπ' τὴ στάση τῶν καιροσκόπων ἀρχηγῶν τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων, ποὺ ἡ ἀπομάκρυνση τῆς ἐπανάστασης δὲν ἱκανοποιοῦσε τοὺς ἀρχικούς τους σκοποὺς καὶ πόθους, καὶ ἄρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν αὐτὴν καὶ νὰ προσκολλῶνται πάλι στὸ ἅρμα τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ ὑπεύθυνοι τῆς Διεθνοῦς, ἔθεσαν τὸ ζήτημα τῆς στενῆς παρακολούθησης καὶ ἀναδιοργάνωσης τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων, μὲ βάση τὴ δημιουργία στελεχῶν ἱκανῶν νὰ δροῦν κάτω ἀπὸ

όποιεσδήποτε συνθῆκες, καὶ νὰ πιστεύουν καὶ νὰ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς ἐπανάστασης ὅταν οἱ συνθῆκες θὰ ἦταν ὥριμες. (Πάνω σ' αὐτὴ τὴ βάση στηριζόμενος ὁ Τρότσκυ ἀνεδημοσίευσε τὸ ἔργο του «Ἡ Διαρκὴς Ἐπανάσταση»).

ΝΕΠ

Ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης, καὶ τὴ συντριβὴ τόσο τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐχθροῦ ὅσον καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ οἰκονομικοὶ πόροι τῆς Ρωσσίας εἶχαν ἐξαντληθεῖ σὲ τρομαχτικὸ βαθμό.

Οἱ καταστροφὲς ποὺ ἐπροκάλεσε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς παραγωγῆς, προκάλεσαν τὴν πεῖνα στὸ Ρωσσικὸ Λαό. Μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν μαζῶν εἶχε τότε ἀρχίσει νὰ ἐκδηλοῦται δυσφορία, ποὺ εἶχεν σὰν ἀποτέλεσμα τὴ Δημιουργία τῆς Ν. Ε. Π. (Νέα Οἰκονομικὴ Πολιτική). Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἦταν μιὰ προσωρινὴ ὑποχώρηση στὸ ἰδιωτικὸ ἐμπόριο κυρίως, χάριν τῶν ἀγροτῶν. Μ' ὅλον τοῦτο διατηρήθηκε μεγάλος τομέας ἐθνικοποιημένης βιομηχανίας, ποὺ συναγωνιζόταν τὴν ἰδιωτικὴ βιομηχανία

Ἀλλὰ οἱ καταστροφές ἕνεκα τῆς μακρᾶς πολεμικῆς περιόδου ἦταν μεγάλες, καὶ τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἦταν δυσανάλογα ὑψηλὸ ἀπέναντι τῶν τιμῶν τῶν Γεωργικῶν προϊόντων. Ἐπειδὴ τόσο πολὺ ἀπομακρύνονταν οἱ τιμὲς τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἀπὸ τὶς τιμὲς τῶν γεωργικῶν, καὶ ἀκολουθοῦσαν τὴ γραμμὴ τῶν σκελῶν ἀνοιχτῆς ψαλλίδας, κατὰ τὴ φράση τοῦ Τρότσκυ, στὸ τέλος τοῦ 1923 ὁ Τρότσκυ ἔρριξε τὸ Σύνθημα «νὰ κλείσει ἡ ψαλλίδα» μέ τὴν ἀνάπτυξη τῆς κρατικῆς βιομηχανίας: ποὺ θὰ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴ πτώση τῶν τιμῶν τῶν Βιομηχανικῶν προϊόντων.

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ζήτημα ἄρχισε ἡ διάσταση μεταξὺ Τρότσκυ καὶ Στάλιν, ποὺ μὲ τὸ θάνατο τοῦ Λένιν, καὶ λόγω τῆς θέσεώς του σὰν ἐπιτρόπου τῶν ἐθνοτήτων, κατώρθωσε νὰ δημιουργήσει πλειοψηφίαν, στηριζόμενος πάνω σὲ νεαρὰ καὶ ἄπειρα μέλη, ποὺ μπῆκαν μέσα στὸ κόμμα. (Ὁρμώμενος ἀπὸ τὴν κατάστασην αὐτὴν ὁ Τρότσκυ, ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσε τὸ 1924 τὸ ἔργο του «Ποῦ βαδίζει ἡ Ρωσσία»).

Ἐν τῷ μεταξύ, συνεπεία τῆς Ν. Ε. Π. ἄρχισε νὰ ἀναπτύσσεται μιὰ νέα ἀστικὴ τάξη (ΝΕΤΠΜΑΝ) καὶ ἡ πλουσία τάξη τῶν Κουλάκων. Ὁ ἀνταγωνισμὸς ποὺ ἐδημιουργήθη μεταξὺ τῆς πόλης καὶ τῆς ὑπαίθρου, ἀπειλοῦσε καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξη τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστῶτος. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τούτου, μοναδικὴ λύση, κατὰ τὸν Τρότσκυ καὶ τὴν ὁμάδα του, ἦταν ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐθνικοποιημένης βιομηχανίας.

Ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὰ νεοκαπιταλιστικὰ στοιχεῖα μόλις τὸ 1927 ἔγινε ἀντιληπτὸς ἀπὸ τὸ Στάλιν. Τότε ἔθεσε τὶς βάσεις βιομηχανοποίησης τῆς Ρωσσίας. Ἡ ἀργοπορία τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρου τούτου εἶχε σὰ συνέπεια τὴ δημιουργία τῆς δεξιᾶς ἀντιπολίτευσης, ποὺ εὐνοοῦσε τοὺς ἰσχυροὺς πιὰ κουλάκους, ποὺ λόγω τοῦ ὅτι εἰσῆλθαν μέ-

σα στοὺς κόλπους τοῦ Κόμματος, ἐπηρέαζαν ἀρκετὰ τὴν κατάσταση. Οἱ συστάσεις τοῦ Τρότσκυ γιὰ τὴν περιστολὴ τῆς ΝΕΠ καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐθνικοποιημένης οἰκονομίας, ἐχαραχτηρίστηκαν ἀπὸ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Στάλιν σὰ μιὰ «ἔκφραση δυσπιστίας» στὴν ἀγροτικὴ τάξη, ποὺ κατὰ τὸ Στάλιν θὰ ἔβλαπτε τὴ συμμαχίαν ἐργατῶν καὶ ἀγροτῶν!

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΜΟΝΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ἡ διαφωνία ὅμως σχετικὰ μὲ τὴ λύση τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος δὲν ἦταν μοναδική. Ἡ διαφορὰ γνώμης μεταξὺ Στάλιν καὶ Τρότσκυ γιὰ τὴν ἐχτίμηση τῆς διαμορφουμένης κατάστασης διεθνῶς ἔπερνε ὁλοένα μεγαλύτερη ὀξύτητα. Ἡ ὁμάδα τοῦ Τρότσκυ ὑποστήριζε πὼς τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ὑποχωροῦσε καὶ πὼς ὁ καπιταλισμὸς ἔμπαινε σὲ μιὰ περίοδο σχετικῆς σταθεροποίησης, ἀντίθετα μὲ τὴν ὁμάδα τοῦ Στάλιν, ποὺ θεωροῦσε πὼς ἡ ἐπαναστατικὴ περίοδος δὲν ἔληξε.

Ἡ διαφορὰ αὐτὴ γιὰ τὴν ἐχτίμηση τῆς κατάστασης εἶχεν ἀνυπολόγιστη σημασία, γιατὶ ἀπ' τὴ σωστὴ ἐχτίμηση τῆς κατάστασης θὰ ἐπήγαζε καὶ ἡ πολιτικὴ ποὺ θὰ ἀκολουθοῦσαν ὅλα τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα.

Ἔτσι μέσα στὸ Ρωσσικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα διεμορφώθηκαν δύο βασικὰ ἀντίθετα ρεύματα. Οἱ ἀντιλήψεις τῶν δύο αὐτῶν ρευμάτων ἀποκρυσταλλώθηκαν τελικὰ στὴ θεωρία «τοῦ Σοσιαλισμοῦ σὲ μιὰ μόνη χώρα», καὶ στὴ θεωρία τῆς «Διαρκοῦς ἐπανάστασης». Σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία τοῦ Στάλιν «Σοσιαλισμὸς σὲ μία μόνη χώρα» θὰ μποροῦσε ἡ Ρωσσία, ἀνεξάρτητα τοῦ ἂν ἡ ἐπανάσταση ἐπεκτεινόταν στὶς ἄλλες χῶρες, νὰ ἐφαρμόσει τὸ Σοσιαλισμὸ πλέρια, καὶ νὰ πραγματοποιήσει τὴν χωρὶς τάξεις ἰδεώδη κοινωνία.

Τὴ θεωρίαν αὐτὴ κατεπολέμησε ἡ ὁμάδα τοῦ Τρότσκυ, ποὺ ἀντέταξε τὴ θεωρία τῆς «Διαρκοῦς ἐπανάστασης». Σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴ θεωρία μιὰ ἀπὸ τὶς θεμελιωδέστερες ἀντιφάσεις τοῦ Καπιταλισμοῦ εἶναι ἡ ἀντίφαση ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, ποὺ ποὺ ἔχουν λάβει διεθνῆ χαραχτήρα, καὶ τῶν ἐθνικῶν συνόρων ποὺ θέτουν φραγμοὺς στὴν ἀνάπτυξη.

Ἡ ἀντίφαση αὐτὴ παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις σὲ μιὰ σοσιαλιστικὴ χώρα, ποὺ ἔχει πολὺ μεγαλύτερη ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. Τὴν ἀνωτέρω ἀντίφαση μπορεῖ νὰ λύσει μόνον ὁ Σοσιαλισμὸς ποὺ καταργεῖ τὰ σύνορα, καὶ δίνει πλήρη ἐλευθερία στὴν ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων σὲ ΔΙΕΘΝΗ ΚΛΙΜΑΚΑ, δημιουργώντας διεθνῆ καταμερισμὸ ἐργασίας.

Γι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Σοσιαλισμὸς μόνο σὲ διεθνῆ κλίμακα μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ.

[Συνέχεια στὴ σελίδα 45]

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ 2ΑΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

(Τέλος) ('Από τὸ βιβλίο τοῦ Λένιν «'Ο Πόλεμος καὶ ἡ 2α Διεθνής»).

Οἱ Γερμανοὶ καὶ Αὐστριακοὶ Σοσιαλδημοκράτες προσεπάθησαν νὰ δικαιολογήσουν τὴν ὑποστήριξη τοῦ πολέμου ἀπὸ μέρους τους, μὲ τὸ ἐπιχείρημα πὼς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ πολεμοῦσαν τὸ Τσαρισμό ! Οἱ Ρῶσσοι Σοσιαλδημοκράτες ἀπάντησαν πὼς ἡ τέτοια δικαιολογία τους ἦταν ἡ πιὸ γελοία σοφιστεία . . . Στὰ τελευταῖα χρόνια πρὶν τοῦ πολέμου τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ἐνάντια στὸ Τσαρισμὸ εἶχε πάρει τρομερὲς διαστάσεις. Αὐτὸ τὸ κίνημα βρισκόταν πάντοτε κάτω ἀπ' τὴν καθοδήγηση τῆς 'Εργατικῆς Τάξης Οἱ πολιτικὲς ἀπεργίες τῶν τελευταίων λίγων χρόνων, ποὺ ἐπηρέαζαν ἑκατομύρια ἐργατῶν, εἶχαν σὰ σύνθημα τὴν ἀνατροπὴ τοῦ τσαρισμοῦ καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Τὴν παραμονὴ τοῦ πολέμου, ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, Πουαγκαρέ, κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸ Νικόλαον τὸ 2ον, εἶδε μὲ τὰ μάτια του ὁδοφράγματα στοὺς δρόμους τῆς Πετρούπολης κατασκευασμένα ἀπ' τὰ χέρια τῶν Ρώσσων ἐργατῶν.

Τὸ Ρωσσικὸ προλεταριάτο δὲν ἐδειλίασε μπροστὰ σὲ καμμιὰ θυσία, ποὺ ἦταν ἀναγκαία γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Ρωσσικοῦ λαοῦ ἀπ' τὸ αἶσχος τοῦ τσαρισμοῦ. Ἂν κάτι βοήθησε τὸ τσαρισμὸ στὸν ἀγῶνα του ἐνάντια στὴ Ρωσσικὴ Δημοκρατία, αὐτὸ τὸ κάτι ἦταν ὁ πόλεμος ποὺ ἔθεσε τὰ χρηματοκιβώτια τῆς 'Αγγλικῆς Γαλλικῆς καὶ Ρωσσικῆς μπουρζουαζίας στὴ διάθεση τοῦ τσαρισμοῦ, μὲ σκοπὸ τὴν προαγωγὴ τῶν ἀντιδραστικῶν του σχεδίων. Καὶ ἂν κάτι παρεμπόδισε τὸν ἐπαναστατικὸ ἀγῶνα τῆς Ρωσσικῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στὸ τσαρισμό, αὐτὸ τὸ κάτι ἦταν ἡ διαγωγὴ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Γερμανικῆς καὶ Αὐστριακῆς Σοσιαλδημοκρατίας, ποὺ ὁ Σωβινιστικὸς Ρωσσικὸς Τύπος ἐξεθείαζε σὰν παράδειγμα.

Κι' ἂν ὑποθέσουμε πὼς ἡ Γερμανικὴ Σοσιαλδημοκρατία ἦταν τόσο ἀδύνατη ἔτσι ποὺ νὰ ἀναγκάζεται νὰ ἀποτραβιέται ἀπὸ κάθε ἐπαναστατικὴ ἐνέργεια, καὶ τότες ἀκόμα δὲν ἔπρεπε νὰ καταφύγει στὸ στρατόπεδο τῶν Σωβινιστῶν, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνει ἀφορμὴ ὥστε οἱ 'Ιταλοὶ Σοσιαλιστὲς νὰ διακηρύξουν, μὲ τὸ δίκιό τους, πὼς οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Γερμανικῆς Σοσιαλδημοκρατίας ἐπρόσβαλλαν τὴ σημαία τῆς προλεταριακῆς Διεθνοῦς.

Τὸ Ρωσσικὸ Σοσιαλδημοκρατικὸ 'Εργατικὸ Κόμμα ὑπέφερε μεγάλες ἀπώλειες ἀπ' τὸν πόλεμο. 'Ο νόμιμος ἐργατικὸς τύπος κατεστράφη τελείως. 'Η πλειονότητα τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἔκλεισε, καὶ ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀριστερῶν διανοουμένων ἐφυλακίσθη ἢ ἐξωρίσθη. καὶ οἱ Σοσιαλδημοκράτες ἀντιπρόσωποι στὴ Ρωσσικὴ Βουλὴ θεώρησαν καθῆκο τους ν' ἀποσυρθοῦν ἀπ' τὴ Βουλή,

γιὰ νὰ μὴ ψηφίσουν τὶς πολεμικὲς πιστώσεις, ἐκφράζοντας χτυπητὰ τὴ διαμαρτυρία τους, καὶ καταδικάζοντας τὴν πολιτικὴ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν σὰν Ἰμπεριαλιστική. Καὶ παρόλο ποὺ ἡ καταπίεση τῆς Τσαρικῆς Κυβέρνησης αὐξήθηκε στὸ δεκαπλάσιο, οἱ σύντροφοί μας οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσσίας δημοσίευσαν τὰ πρῶτα τους παράνομα μανιφέστα ἐνάντια στὸν πόλεμο, κάμνοντας τὸ καθῆκο τους ἀπέναντι στὴ Δημοκρατία καὶ στὴ Διεθνῆ.

Ἂν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπαναστατικῆς Σοσιαλδημοκρατίας, ἡ μειονότητα τῶν Γερμανῶν Σοσιαλδημοκρατῶν, καὶ οἱ πιὸ καλοὶ Σοσιαλδημοκράτες τῶν οὐδετέρων χωρῶν, αἰσθάνονται ἕνα καυστικὸ συναίστημα ντροπῆς γιὰ τὴν κατάρρευση τῆς Δευτέρας Διεθνοῦς· ἂν οἱ Σοσιαλιστικὲς φωνὲς ἐνάντια στὸ Σωβινισμὸ τῆς πλειονότητας τῶν Σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων στὴν Ἀγγλία καὶ στὴ Γαλλία· ἂν οἱ ὀππορτουνιστὲς ποὺ ἀντιπροσωπεύονται ἀπ' τὸ Γερμανικὸ περιοδικὸ «Σοσιαλιστικὸ Μανιφέστο», ποὺ ἀπὸ πολὺ καιρὸ τώρα κρατᾶ μιὰ ἐθνικο-φιλελεύθερη θέση, δικαιολογημένα γιορτάζουν τὴ νίκη τους ἀπάνω στὸν Εὐρωπαϊκὸ Σοσιαλισμὸ—τότες ἐκεῖνοι ποὺ ταλαντεύονται ἀνάμεσα στὸν ὀππορτουνισμὸ καὶ στὴ Σοσιαλδημοκρατία, (ὅπως κάνει τὸ «Κέντρο» στὸ Γερμανικὸ Σοσιαλδημοκρατικὸ Κόμμα), ἐκεῖνοι ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἀγνοήσουν ἢ νὰ συγκαλύψουν τὴν κατάρρευση τῆς Δευτέρας Διεθνοῦς, μὲ διπλωματικὲς φράσεις, προσφέρουν τὴ χειρίστην ὑπηρεσία στὸ προλεταριάτο.

Εἶναι ἀνάγκη φανερὰ πιὰ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κατάρρευση καί, ἀντιλαμβανόμενοι τὰ αἴτια, νὰ μπορέσουν νὰ οἰκοδομήσουν μιὰ νέα, πιὸ διαρκῆ Σοσιαλιστικὴ ἑνότητα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν.

Οἱ ὀππορτουνιστὲς παρεβίασαν τὶς ἀποφάσεις τῶν Κογκρέσων τῆς Στουτγκάρδης, τῆς Κοπεγχάγης καὶ τῆς Βασιλείας, ποὺ ἐπέβαλλαν (οἱ ἀποφάσεις) στοὺς Σοσιαλιστὲς ὅλων τῶν χωρῶν τὸ καθῆκο νὰ πολεμήσουν τὸ Σωβινισμὸ κάτω ἀπ' ὅλες τὶς Συνθῆκες, καὶ νὰ ἀντιδράσουν ἐνάντια στὸν πόλεμο τῆς μπουρζουαζίας, αὐξάνοντας τὴν προπαγάνδα γιὰ ἐμφύλιο πόλεμο καὶ κοινωνικὴ ἐπανάσταση. Ἡ κατάρρευση τῆς Δευτέρας Διεθνοῦς εἶναι ἡ κατάρρευση τοῦ ὀππορτουνισμοῦ, ποὺ φύτρωσε ἀπάνω στὸ ἔδαφος ἑνὸς παρελθόντος ποὺ εἰδικὰ χαραχτηρίζεται «εἰρηνικὸν», καὶ ποὺ σχεδὸν κατέχτησε πνευματικὰ τὴ Διεθνῆ στὰ τελευταῖα λίγα χρόνια. Οἱ ὀππορτουνιστὲς πρὸ πολλοῦ παρασκεύασαν τὸ ἔδαφος γι' αὐτὴν τὴν κατάρρευση : 1) μὲ τὴν ἀπόρριψη τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, καὶ μὲ τὴν ἀντικατάστασή της μὲ τὸν ἀστικορεφορμισμό. 2) μὲ τὴν ἀπόρριψη τῆς ταξικῆς πάλης, μαζὶ μὲ τὴν ἀναπόφευχτη μεταμόρφωσή της σὲ ἐμφύλιο πόλεμο σὲ ὡρισμένη στιγμή. 3) μὲ τὴ διδασκαλία περὶ ταξικῆς συνεργασίας· 4) μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ ἀστικοῦ σωβινισμοῦ, κάτω ἀπ' τὴ μάσκα τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς ἄμυνας τῆς πατρίδας· 5) μὲ τὴν παραγνώριση ἢ ἀπάρνηση τῆς θεμελιώδικης ἀλήθειας τοῦ Σοσιαλισμοῦ, ποὺ ἐκφράστηκε πρὸ πολλοῦ στὸ Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο,—δηλαδὴ, πὼς οἱ ἐργάτες δὲν ἔχουνε πατρίδα· καὶ 6) μὲ τὸν περιορισμὸ τοῦ ἀγῶνα μονάχα ἐνάντια στὸ μιλιταρισμὸ, μὲ

αἰσθηματικὸ ὑποκριτικὸ τρόπο, ἀντὶ τῆς ἀναγνώρισης τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου, τῶν προλεταρίων ὅλων τῶν χωρῶν, καὶ τῆς μετατροπῆς τῶν εὐκαιριῶν ποὺ παρέχει ὁ κοινοβουλευτισμὸς καὶ ἡ ἀστικὴ νομιμότης, σὲ εὐκαιρίες γιὰ παράνομες μορφὲς ὀργάνωσης καὶ ἐξέγερσης σὲ περιπτώσεις κρίσης.

Ἦταν ἀδύνατο τὰ προλεταριάτα νὰ φέρουν σὲ πέρας τὸ ἔργο τοῦ Σοσιαλισμοῦ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, καὶ οὔτε ἦταν δυνατὸ νὰ ἐπιτύχουν μιὰ πραγματικὴ διεθνῆ ἑνότητα χωρὶς ριζικὰ νὰ κόψουν σχέσεις μὲ τὸν ὀππορτουνισμό, καὶ χωρὶς νὰ ἐξηγήσουν στὶς μάζες τὴν ἀναπόφευχτη χρεωκοπία του.

Ἦταν ἔργο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς κάθε χώρας, πρῶτα ἀπ' ὅλα, νὰ ἀγωνιστεῖ ἐνάντια στὸ σωβινισμὸ τῆς δικῆς του χώρας. Στὴ Ρωσσία ὁ σωβινισμὸς ἐπηρέαζε ἐξ ὁλοκλήρου τὸ κόμμα τῶν ἀστικοφιλελευθέρων, καὶ ἐν μέρει τὸ κόμμα τῶν Ναροδνίκι, καὶ τῶν Δεξιῶν Σοσιαλδημοκρατῶν. Ἔγινε ἀνάγκη νὰ καταδικαστοῦν οἱ σωβινιστικὲς διακηρύξεις τέτοιων ἀνθρώπων, ὅπως ὁ Σμυρνὼφ, ὁ Μασλὼφ καὶ ὁ Πλεχάνωφ τῶν ὁποίων τὶς διακηρύξεις ἐξεμεταλεύθη πλατιὰ ὁ «πατριωτικὸς» τύπος. Ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ Διεθνοῦς Προλεταριάτου ἡ ἥττα τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ὁμάδας, δὲν μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ σὰν τὸ «λιγώτερο κακὸ» γιὰ τὸ Σοσιαλισμό. Γιὰ τοὺς Ρώσσους Σασιαλδημοκράτες ὅμως δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία πὼς ἀπ' τὴν ἄποψη τῆς ἐργατικῆς τάξης, καὶ τῶν ἐργαζομένων μαζῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Ρωσσίας τὸ λιγώτερο κακὸ θὰ ἦταν ἡ ἥττα τῆς τσαρικῆς μοναρχίας τῆς πιὸ ἀντιδραστικῆς, καὶ βάρβαρης κυβέρνησης, ποὺ κατεπίεζε τὸ μεγαλήτερο ἀριθμὸ ἐθνοτήτων, καὶ τὴ μεγαλήτερη μάζα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας.

Στὴ Ρωσσία, ἔχοντας ὑπ' ὄψη πὼς ἡ χώρα αὐτὴ ἦταν ἡ πιὸ ὀπισθοδρομική, καὶ δὲν εἶχε ἀκόμη συμπληρώσει τὴν ἀστική της ἐπανάσταση, τὸ ἔργο τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν ἦταν νὰ ἐπιτύχουν τοὺς τρεῖς θεμελιώδικους ὅρους γιὰ μιὰ συνεχῆ δημοκρατικὴ μεταρρύθμιση, δηλαδὴ μιὰ δημοκρατικὴ πολιτεία, (μὲ πλέριο δικαίωμα ἰσότητας καὶ αὐτοδιάθεσης γιὰ ὅλες τὶς ἐθνότητες), κατάσχεση τῶν γαιῶν τῶν γαιοχτημόνων, καὶ ὀχτάωρη δουλειά. Σὲ ὅλες τὶς προηγμένες χῶρες ὅμως ὁ πόλεμος ἔβαλε στὴν ἡμερησία διάταξη τὸ σύνθημα τῆς Σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ποὺ ὅσο πιὸ ἐπεῖγον γινότανε, ἐφόσον τὰ βάρη τοῦ πολέμου ἔπεφταν ὁλο ἕνα πιὸ πολλὰ ἀπάνω στοὺς ὤμους τοῦ προλεταριάτου, τόσο πιὸ δραστήριος γινότανε ὁ ρόλος του στὴν ἀποκατάσταση τῆς Εὐρώπης, ὕστερα ἀπ' τὴ φρίκη τοῦ «πατριωτικοῦ» βαρβαρισμοῦ ἀνάμεσα στὴν τεχνικὴ πρόοδο τοῦ καπιταλισμοῦ. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ μπουρζουαζία θέσπιζε πολεμικοὺς νόμους γιὰ τὴν καταπίεση τοῦ προλεταριάτου, καθιστοῦσε πιὸ ἀναγκαία τὴ δημιουργία παράνομων μορφῶν προπαγάντας καὶ ὀργάνωσης. Οἱ ὀππορτουνιστὲς προσπαθοῦσαν νὰ «σώσουν» τὶς νόμιμες ὀργανώσεις, μὲ ἀντίτιμο τὴν προδοσία τῶν πεποιθήσεών τους. Οἱ ἐπαναστάτες Σοσιαλδημοκράτες ἐχρησιμοποιοῦσαν τὰ ὀργανωτικὰ συστήματα καὶ συνδέσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιὰ νὰ δημιουργοῦν παράνομες μορφὲς πάλης γιὰ τὸ Σοσιαλισμό, τέτοιες ποὺ προσαρμο-

ζόντουσαν σὲ ἐποχὲς κρίσης, καὶ νὰ ἑνώνουν τοὺς ἐργάτες ὄχι μὲ τὴ Σωβινιστικὴ μπουρζουαζία τῆς χώρας τους, ἀλλὰ μὲ τοὺς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν : Ἡ Προλεταριακὴ Διεθνὴς δὲν ἐχάθη.

Παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν, ἐδημιούργησαν νέα Διεθνῆ. Ὁ θρίαμβος τοῦ ὀππορτουνισμοῦ μονάχα γιὰ λίγο διάστημα ἔζησε. Ὅσο περισσότερες θυσίες ἐπέβαλλεν ὁ πόλεμος, τόσο καθαρώτερο γινότανε στὶς μάζες τῶν ἐργατῶν πὼς οἱ ὀππορτουνιστὲς ἐπρόδωσαν τὴν ἐργατικὴν ὑπόθεση καὶ πὼς ἦταν ἀνάγκη νὰ στρέψουν τὰ ὅπλα ἐνάντια στὴ κυβέρνηση, καὶ τὴ μπουρζουαζία τῆς κάθε χώρας. Μετατροπὴ τοῦ Ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σὲ ἐμφύλιο πόλεμο, ἦταν τὸ μόνο σωστὸ προλεταριακὸ σύνθημα. Μᾶς τὸ ἔδειξε ἡ πεῖρα τῆς Κομμούνας, καὶ μᾶς τὸ διεκήρυξε τὸ ψήφισμα τῆς Βασιλείας στὸ 1912. Εἶναι ἡ φυσικὴ συνέπεια ποὺ ξεπηδᾶ ἀπ' τὶς συνθῆκες ἑνὸς ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἀνάμεσα σὲ πολὺ ἀνεπτυγμένες ἀστικὲς χῶρες. Ὁσοδήποτε δύσκολη κι' ἂν φανεῖ μιὰ τέτοια μετατροπή, οἱ Σοσιαλιστὲς ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείπουν μιὰ τέτοια προσπάθεια, ἀφοῦ πρῶτα προπαρασκευάσουν τὸ ἔδαφος. Μονάχα μὲ αὐτὸ τὸ μέσο θὰ μπορέσει ἕνα προλεταριάτο νὰ ἀπολυτρωθεῖ ἀπ' τὸν καπιταλιστικὸ ζυγό, καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσει τὸ Σοσιαλισμό.

ΛΕΝΙΝ

ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΤΗ

Τὰ σκαλοπάτια ἀνεβαίνεις ἕνα - ἕνα,
κ' ἔχεις σκοπὸ νὰ φτάσεις στὴν κορφή,
κ' ἐκεῖ παλάτια, ἐργάτη, ὀνειρεμένα
θὰ πλάσεις, καὶ ζωὴ μὲ νέα ψυχή !

Σὲ κάθε σκαλοπάτι σου τ' ἀγκάθια
σὲ συνοδεύουν, πίκρες καὶ καημός,
μᾶναι γιὰ σένα, ἐργάτη, ὅλα τὰ πάθια
καρδιά, ψυχή, κ' ἀπέραντος θυμός!

ποὺ θὰ κρεμνίσει στὸ βυθό, κ' ἴσια στὸν ἅδη
τὸν πύργο τοῦ Κακοῦ, καὶ τῆς Σκλαβιᾶς,
γιὰ ν' ἁπλωθεῖ παντοῦ ἡ χαρά, τὸ χάδι,
κι' ὁ Ἥλιος γιὰ νὰ βγεῖ τῆς Λεφτεργιᾶς !

Τὰ σκαλοπάτια ἀνεβαίνεις ἕνα - ἕνα,
πίσω ποτέ !, μὰ ὅλο πιὸ ψηλά,
ἐργάτη, μὲ τὰ μάτια σου στραμένα
στὴ Χώρα, ποὺ τὸ Δίκιο κυβερνᾶ !

15 .5. 44

ΝΙΚΟΣ ΝΑΘΑΝΑΗΛΗΣ

Δ. ΡΙΑΖΑΝΩΒ:

ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

III

[Συνέχεια]

Ἀνέφερα κιόλας ὅτι ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔγκελς εἶχαν ὑποστεῖ ἀπὸ ἐνωρὶς τὴν ἐπίδραση τοῦ σαιν-σιμονισμοῦ, καθ' ὅσον ἀφορᾶ τὴν χειραφέτηση τῶν γυναικῶν, μὲ τὴ μορφὴ ποὺ ἐκφράζεται στὰ γραφόμενα τῆς Νέας Γερμανίας. Διαπιστώσαμε ἀκόμη ὅτι στὰ 1944 προσπαθώντας ὁ Μὰρξ νὰ ἀποσαφηνίσει τὶς βασικὲς ἀρχὲς τοῦ κομμουνισμοῦ κριτικάρει τὶς θεωρίες τοῦ «ἀκατέργαστου κομμουνισμοῦ.»

Ποιὸς ἄραγε ἀντιπροσωπεύει τὶς ἰδέες αὐτές, καὶ σὲ ποιὸ περιβάλλο προπαγανδιζόνταν οἱ θεωρίες αὐτές ; Στὸ ζήτημα αὐτὸ βρίσκουμε μιὰ ἀπάντηση στὴν «Ἁγία οἰκογένεια» τοῦ Μὰρξ καὶ Ἔγκελς, στὸ ἔργο αὐτὸ ὅπου κανόνισαν ὁριστικὰ τοὺς λογαριασμούς των μὲ τὴν παλιὰ ἰδεαλιστικὴ φιλοσοφία.

Στὸ κεφάλαιο ποὺ πραγματεύεται γιὰ τὸ γαλλικὸ ματεριαλισμό, ὅπου ὁ Μὰρξ ἀποδεικνύει πῶς τὰ δόγματα τοῦ ματεριαλισμοῦ αὐτοῦ ὁδηγοῦσαν κατ' εὐθεῖαν στὸ σοσιαλισμὸ καὶ τὸν κομμουνισμό, ἀποκαλεῖ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Μπαμπέφ, ποὺ ἡ θεωρία του περσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη, ἤτανε τῆς μόδας ἀνάμεσα στὶς ἐπαναστατικὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις, «ματεριαλιστές, ἀκατέργαστους καὶ ἀκαλλιέργητους».

Στὴν κριτική τους κατὰ τῆς ἀστικῆς οἰκογένειας καὶ τοῦ ἀστικοῦ γάμου, οἱ ματεριαλιστὲς αὐτοὶ ἔπεφταν συχνὰ στὸ ἄκρο ἀντίθετο. Ὁ Μὰρξ ἐχτιμοῦσε περσότερο «τὴν μαστορικὴ περιγραφὴ τοῦ γάμου», ποὺ ἐχτίθεται στὰ ἔργα τοῦ Ὄουεν καὶ κυρίως στὰ ἔργα τοῦ Φουριέ, ποὺ τὶς θεωρίες τους ἀντιπαρατάσσει στὴ φθηνὴ φιλανθρωπία τοῦ Εὐγενίου Σύ. Κατὰ τὸ Μὰρξ ὁ πρίγκηψ Ροῦπρεχτ, ἥρωας τοῦ Σὺ, δὲν καταλαβαίνει ὅτι «ἡ ὅλη θέση τῆς γυναίκας στὴ νεώτερη κοινωνία τὴν ἐκφυλίζει».

Στὶς περικοπὲς ποὺ πῆρε ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Φουριὲ καὶ ποὺ ἀναφέρει ὁ Μὰρξ, βρίσκουμε κιόλας ἰδέες ποὺ θὰ ἐμφανισθοῦν ἀργότερα στὸ Μανιφέστο.

> «Ἡ μοιχεία ἡ παραπλάνηση, ἀποτελοῦν τίτλους τιμῆς γιὰ τοὺς πλάνους γόητες καὶ εἶναι πολὺ τοῦ συρμοῦ. Ἀλλὰ φτωχὸ κορίτσι! ἡ γέννα, τί ἔγκλημα! Ἂν ἡ νέα θέλει νὰ διατηρήσει τὴν τιμή της, πρέπει νὰ ἐξαλείψει τὰ ἴχνη τῆς ἀτιμίας της' κι' ἂν θυσιάσει τὸ παιδί της στὶς προλήψεις τοῦ κόσμου, ἀτιμάζεται περισσότερο ἀκόμη καὶ πέφτει στὶς προλήψεις τοῦ νόμου. Αὐτὸς εἶναι ὁ φαῦλος κύκλος ποὺ διαγράφει ὁ μηχανισμὸς τοῦ πολιτισμοῦ.

»Ὅπως στὴ γραμματικὴ δυὸ ἀρνήσεις κάνουν μιὰ κατάφαση, σ' ἕνα γαμήλιο συμβόλαιο δυὸ πορνεῖες κάνουν μιὰν ἀρετή.. Ἡ ἐξέλιξη μιᾶς ἱστορικῆς ἐποχῆς καθορίζεται ἀπὸ τὴ σχέση μεταξὺ τῆς προόδου τῆς γυναίκας καὶ τῆς ἐλευθερίας, γιατὶ ἀπ' τὶς σχέσεις μεταξὺ τοῦ ἄντρα καὶ τῆς γυναίκας, μεταξὺ τοῦ ἀδυνάτου καὶ τοῦ ἰσχυροῦ, ξεπηδᾶ καθαρὰ ὁ θρίαμβος τῆς ἀνθρώπινης φύσης στὴ χτηνωδία.

Ὁ βαθμὸς τῆς γυναικείας χειραφέτησης, καθορίζει φυσικὰ τὴ γενικὴ χειραφέτηση. Ἡ ταπείνωση τοῦ φύλου εἶναι ἕνα οὐσιῶδες χαραχτηριστικὸ τόσο τοῦ πολιτισμοῦ ὅσο καὶ τῆς βαρβαρότητας, μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι ἡ ἀκολασία ἀσκεῖται ἀπὸ βαρβάρους χωρὶς νὰ ἐξωραΐζεται, ἐνῶ ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ ἐξυψοῦται στὴ βαθμίδα μιᾶς ζωῆς πολύπλοκης, ὕποπτης, ἀνάρμοστης καὶ ὑποκριτικῆς. Κανεὶς δὲν ταπεινώνεται ὅσον ὁ ἄνδρας, ἀπὸ τὸ ἔγκλημα τοῦ νὰ μεταχειρίζεται τὴ γυναίκα του σὰ σκλάβα».

Ὁ Ἔνγκελς στὸ βιβλίο του: «Ἡ κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης στὴν Ἀγγλία» ποὺ εἶχε γράψει τὸν χειμῶνα τοῦ 1841 – 45, δίνει μιὰ εἰκόνα τῆς ἐργατικῆς οἰκογένειας. Ἐμφανίζει τὴ σεξουαλικὴ παραλησία σὰ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀκολασίες, ἐκεῖ ὅπου ὁ ἐργάτης δὲν ἔγινε ἀκόμη συνειδητὸ μέλος τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ τῶν ἐργατῶν, καὶ ὅπου ὑπόκειται ἀκόμη στὸ ἀστικὸ κοινωνικὸ καθεστώς.

«Ὅταν οἱ ἄνθρωποι φθάσουν σὲ μιὰ κατάσταση ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ ἱκανοποιεῖ παρὰ μόνο ἕνα ζῶο, δὲν τοὺς μένει ἄλλο τίποτε παρὰ νὰ ἐπαναστατήσουν ἢ νὰ μεταβληθοῦν σὲ ζῶα. Λιγώτερο ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους οἱ ἀστοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κατηγοροῦν τοὺς ἐργάτες γιὰ σεξουαλιστικὲς ἀκολασίες, γιατὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἀστοὶ συντελοῦν στὴν ἀνάπτυξη τῆς πορνείας».

Οἱ ὅροι ποὺ ἡ ἀστικὴ κοινωνία ἐξαναγκάζει τοὺς ἐργάτες νὰ διαβιοῦν, καθιστοῦν ἀδύνατη, κατὰ τὸν Ἔγκελς, «τὴν κανονικὴ ζωὴ τῆς οἰκογένειας».

Τὴν ἄνοιξη τοῦ 1845 ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔγκελς συναντῶνται στὶς Βρυξέλλες. Κατὰ τὴν αὐτὴ ἐποχὴ ὁ Μὰρξ κάνει ἀκόμη ἕνα βῆμα μπροστά, στὴν ἀντίληψη τῆς κοινωνικῆς θεωρίας. Δὲν ἀρκεῖται πιὰ μὲ τὸ «θεωρηματικὸ» ματεριαλισμὸ τοῦ Φόϋερπαχ: Ἡ ὕπαρξη καθορίζει τὴ συνείδηση, ὡστόσο ἡ ὕπαρξη αὐτὴ δὲν εἶναι μόνο ἡ φυσικὴ ὕπαρξη ἡ φύση, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἡ κοινωνικὴ ὕπαρξη. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνο ἕνα προϊὸ τῆς φύσης, ἀλλ, ἀκόμη, σ' ἕνα βαθμὸ ἀνώτερο, τὸ προϊὸ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων. Ἡ φύση ἐπηρεάζει τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ ὁ τελευταῖος ἐπηρεάζει ἐπίσης τὴ φύση καὶ τὴ μεταβάλλει. Ἡ ματεριαλιστικὴ ἀντίληψη τῆς μεταβολῆς τῶν περιστάσεων καὶ τῆς μόρφωσης, παραλείπει τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ περιστάσεις μεταβάλλονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅτι ὁ μορφωτὴς ὀφείλει νὰ αὐτομορφωθεῖ. Ἡ σύμπτωση τῆς μεταβολῆς τῶν περιστάσεων καὶ

τῆς ἀνθρώπινης δράσης, δὲ μπορεῖ νὰ νοηθεῖ καὶ νὰ ἐξηγηθεῖ παρὰ ὡς ἐπαναστατικὴ πραχτική.

Ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔγκελς βεβαιοῦν ὁριστικὰ ὅτι γιὰ κάθε τάξη ποὺ τείνει στὴ κατάχτηση τῆς ἐξουσίας—κι' ὅταν ἀκόμη ἡ κατάχτηση αὐτὴ σημαίνει, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ προλεταριάτο, κατάργηση ὁλόκληρου τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος,—ἡ τάξη αὐτὴ ὀφείλει πρώτιστα νὰ καταχτήσει τὴν πολιτικὴ ἐξουσία, γιὰ νὰ ξαναπλάσει τὴν κοινωνία «σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα της». Ἡ κομμουνιστικὴ συνείδηση δὲ μπορεῖ νὰ ἐξελιχθεῖ παρ' ὅταν οἱ ἄνθρωποι δημιουργοῦν καθωρισμένους ὅρους καί, ἡ πραχτικὴ τοὺς τροποποιεῖ μὲ μιὰ ὡρισμένη κατεύθυνση· κι' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ παρὰ μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἐπανάστασης.

> Ἡ ἐπανάσταση αὐτὴ εἶναι «ἀναγκαία ὄχι μόνο γιατὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ πέσει κατ' ἄλλον τρόπο ἡ κυρίαρχη τάξη, ἀλλ' ἀκόμη γιατὶ ἡ τάξη ποὺ καταργεῖ τὴν παλιὰ δὲ μπορεῖ νὰ ἐξαγνισθεῖ ἀπ' ὅλη τὴ σαπίλα τῆς παλιᾶς κοινωνίας καὶ νὰ κατασιεῖ ἱκανὴ νὰ δημιουργήσει μιὰ νέα κοινωνία, παρὰ μὲ τὴν ἐπανάσταση. Μ' ἄλλα λόγια, στὸ διάστημα τοῦ ἐμφύλιου πολέμου καὶ τῆς ἐπανάστασης, τὸ προλεταριάτο ὀφείλει νὰ ἐξαγνισθεῖ ἀπ' ὅλο τὸ βόρβορο τῆς παλιᾶς ἀστικῆς κοινωνίας, νὰ λυτρωθεῖ ἀπ' ὅλα τὰ ἴχνη τῶν ἀντιλήψεων ποὺ εἶναι θρεμένες μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας, νὰ ἐγκαταλείψει τὶς παλιὲς ἰδέες γιὰ τὴ θρησκεία, τὴν ἠθική, τὴν οἰκογένεια καὶ τὸ γάμο, μ' ἄλλα λόγια τὸ προλεταριάτο ὀφείλει νὰ αὐτοδιαπαιδαγωγηθεῖ.

Τὶς νέες ἰδέες των ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔγκελς, τὶς ἐκθέτουν λεπτομερειακὰ σ' ἕνα μεγάλο ἔργο ὅπου κριτικάρουν ἀλύπητα καὶ τὶς πιὸ ριζοσπαστικὲς ἀκόμη θεωρίες τῶν γερμανῶν διανοουμένων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ Μὰρξ Στίρνερ. Στὸ βιβλίο του «Τὸ ἄτομο καὶ ἡ ἰδιοχτησία του», ὁ Στίρνερ δίνει τὴν πιὸ συνεπῆ ἀνάλυση τοῦ φιλοσοφικοῦ ἀναρχισμοῦ, ἀλλὰ παρὰ τὴ ριζοσπαστικὴ φρασεολογία του, ποὺ δὲν ὑπολείπεται καθόλου ἀπὸ τὶς φράσεις τῶν δικῶν μας ποιητῶν γιὰ τὸ «δικαίωμα τοῦ ἔρωτα» ὁ Στίρνερ, ὅπως ἀποδεικνύει καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου του, παραμένει ἕνας ἰδεολόγος τοῦ μικροαστικοῦ ἰντιβιντουαλισμοῦ (ὑποκειμενισμοῦ).

Στὴν κριτική τους, ὁ Μάρξ κι' ὁ Ἔγκελς ἀσχολοῦνται ἐπίσης μὲ τὶς ἀντιλήψεις τοῦ Στίρνερ γιὰ τὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια.

«Ὁ καλὸς αὐτὸς τύπος - γράφουν—βλέπει καὶ πάλι τὴ δύναμη τῆς ἁγιότητας ἐκεῖ ὅπου ἐπικρατοῦν μονάχα ἐμπειρικὲς σχέσεις. Ὁ ἀστὸς σέβεται τοὺς θεσμοὺς τῆς κοινωνίας, ὅπως ὁ ἰουδαῖος σέβεται τὸ νόμο: τοὺς παραβαίνει ὅσο μπορεῖ περισσότερο σὲ κάθε εἰδικὴ περίπτωση, θἄθελε ὅμως ὅλοι οἱ ἄλλοι νὰ ὑπακοῦνε στὸ νόμο. Ἂν ὅλοι οἱ μπουρζουάδες παρέβαιναν ὁμαδικὰ ὅλους τοὺς νόμους τῆς μπουρζουαζίας, θὰ ἔπαυαν νὰ εἶναι μπουρζουάδες· ἀλλὰ ἡ ἰδέα αὐτὴ δὲν τοὺς περνᾶ ἀπὸ τὸ μυαλὸ καὶ δὲν ἐξαρτᾶται διόλου ἀπὸ τὴν ἀτομική τους ἐπιθυμία. Ἕνας ἀκόλαστος ἀστὸς παραβιάζει τὸ γάμο καὶ διαπράττει κρυφὰ μιὰ μοιχεία· ἕνας ἔμπορας παραβαίνει τὸ νόμο

περὶ ξένης ἰδιοχτησίας μὲ τὴ σπέκουλα, τὶς χρεωκοπίες κλπ., ἕνας νέος ἀστὸς ἀπαιτεῖ ἀνεξαρτησία ἀπέναντι τῆς οἰκογένειάς του, ποὺ ξεχαρβαλώνει κυριολεχτικὰ πρὸς τὸ συμφέρο του· ἀλλὰ ὁ γάμος, ἡ ἀτομικὴ ἰδιοχτησία καὶ ἡ οἰκογένεια παραμένουν κατὰ θεωρίαν ἄθιχτα γιατὶ οἱ θεσμοὶ αὐτοὶ ἐμφανίζουν μιὰ πραχτικὴ βάση ποὺ ἡ μπουρζουαζία θεμέλιωσε τὴν κυριαρχία της, γιατὶ στὴν ἀστική τους μορφή, οἱ θεσμοὶ αὐτοὶ ἀποτελοῦν ὅρους ποὺ κάνουν τὸν ἀστὸ ἀστὸ, ὅπως ὁ νόμος ποὺ παραβιάζεται διαρκῶς κάμνει τὸ θρησκόληπτο ἰσραηλίτη, ἰσραηλίτη θρησκόληπτο. Ἡ σχέση αὐτὴ τῶν ἀστῶν μὲ τοὺς ὅρους τῆς ὑπαρξής των, βρίσκει τὴ γενική της ἔκφραση στὴν ἀστικὴ ἠθική. Ἡ οἰκογένεια δὲν μπορεῖ νὰ ἐξετάζεται καθ' ἑαυτήν· Οἱ ἀστοὶ δίνουν στὴν οἰκογένεια τὸ χαραχτῆρα τῆς ἀστικῆς οἰκογένειας ὅπου τὰ στοιχεῖα ποὺ συνδέουν τὰ μέλη της, εἶναι ἡ πλήξη καὶ τὸ χρῆμα· στὴν ἀστικὴ οἰκογένεια ἀντιστοιχεῖ τὸ ἀστικὸ ξεχαρβάλωμα τῆς οἰκογένειας, κι' ὡστόσο ἡ οἰκογένεια καθ' ἑαυτὴν ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται. Στὴ βορβορώδη ὕπαρξή της ἀντιστοιχεῖ ἐπίσης, ἡ καθιερωμένη ἔννοιά της στὴ ἐπίσημη φρασεολογία καὶ στὴ γενικὴ ὑποκρισία. Ἐκεῖ ὅπου ἡ οἰκογένεια εἶναι πραγματικὰ ξεχαρβαλλωμένη, ὅπως τὸ βλέπουμε στὰ προλεταριακὰ στρώματα, ἡ ἰδέα τῆς οἰκογένειας δὲν ὑφίσταται διόλου, ἐνῶ διαπιστώνουμε κλίσεις πρὸς τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ ποὺ πηγάζουν ἀπὸ πραγματικὲς σχέσεις. Τὸ 18ο αἰώνα οἱ φιλόσοφοι κατέστρεψαν τὴν ἰδέα τῆς οἰκογένειας, γιατὶ στὶς ἀνώτερες βαθμίδες τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ πραγματικὴ οἰκογένεια ἄρχιζε νὰ ξεχαρβαλώνεται. Ἡ ἐσωτερικὴ συνοχὴ τῆς οἰκογένειας εἶχε καταστραφεῖ, ὅπως καὶ τὰ ξεχωριστὰ στοιχεῖα ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἔννοιά της: ὑπακοή, συμπόνια συζυγικὴ πίστη κλπ. Ἀλλὰ τὸ πραγματικὸ σῶμα τῆς οἰκογένειας, οἱ οἰκονομικὲς σχέσεις, οἱ ἰδιομορφίες, ἡ ὑποχρεωτικὴ συγκατοίκηση, οἱ σχέσεις ποὺ δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴ γέννηση τῶν παιδιῶν, ἀπὸ τὴν ὀργάνωση τῶν νεώτερων πόλεων καὶ τὴ συσσώρευση τοῦ κεφαλαίου, παρέμειναν, γιατὶ ἡ ὕπαρξη τῆς οἰκογένειας ἔγινε ἀπαραίτητη, λόγω τοῦ συνδέσμου της μὲ τὸν τρόπο τῆς παραγωγῆς, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ ἐκδηλώνεται κατὰ τρόπο χαραχτηριστικὸ τὴν ἐποχὴ τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασης, ποῦ ἡ οἰκογένεια εἶχε καταργηθεῖ καθὼς φαίνεται ἀπ' τὸ νόμο. Ἡ οἰκογένεια ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται τὸ 19ο αἰώνα, ἀλλὰ μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι τὸ ξεχαρβάλλωμα της γενικεύεται χάρη στὴν πιὸ ἀνεπτυγμένη βιομηχανία καὶ τὸ συναγωνισμό. Ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται εἰς πεῖσμα τῶν Γάλλων καὶ Ἄγγλων σοσιαλιστῶν, ποὺ κήρυχναν τὴ διάλυσή της πολὺ πιὸ πρὶν ἀπὸ τὴν γαλλικὴ ἐπανάσταση».

IV

Πρὶν ἀπὸ τὸ 1845, ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔνγκελς ἀνέπτυσσαν τὴ δράση τους, κυρίως μέσα στοὺς κύκλους τῶν ἀστῶν διανοουμένων, τοὺς καλυτέρους ἀντιπροσώπους τῶν ὁποίων προσπαθοῦσαν νὰ προσελκύσουν στὸν ἀγώνα τους.

Μετὰ τὴν ἄνοιξη τοῦ 1846, ἀφιερώνουν τὶς δυνάμεις των στὴν ὀργανωτικὴ δουλειὰ ἀνάμεσα στοὺς ἐργατικοὺς κύκλους. Ἔρχονται σὲ σχέσεις μὲ πολυάριθμες ἐργατικὲς ἑνώσεις τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, ταυτόχρονα παίρνουν ἐνεργὸ μέρος στὶς ζωηρὲς συζητήσεις ποὺ ἔγιναν μέσα στὶς ἐργατικὲς ἑνώσεις. Μετὰ δυὸ χρόνων δουλειά, ὁ Μὰρξ κι᾽ ὁ Ἔνγκελς κατορθώνουν νὰ συνενώσουν ὅλες τὶς ἑνώσεις, καὶ νὰ κάμουν τὴν «Ἕνωση τῶν Κομμουνιστῶν». Ὁ Μὰρξ ἐπιφορτίζεται νὰ καταστρώσει τὸ πρόγραμμά της.

Τὰ κυριώτερα σημεῖα τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, εἶχαν μελετηθεῖ προηγουμένως στὶς διάφορες ἑνώσεις. Μερικὰ πραχτικὰ τῆς Ἕνωσης τοῦ Λονδίνου, ποὺ ὀνομαζόταν «Γερμανικὴ Ἐργατικὴ Ἕνωση Σπουδῶν», σώζονται ἀκόμη. Ἀπὸ τὰ πραχτικὰ αὐτὰ βλέπει κανεὶς ὅτι ἡ συζήτηση γινότανε γύρω ἀπὸ σειρὰ ἐρωτημάτων, ποὺ ἐτίθεντο κατὰ τρόπο κατηχητικό. Μεταξύ αὐτῶν συναντοῦμε καὶ τὰ ἐρωτήματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια. Στὸ ἐρώτημα: «Πῶς θὰ ὀργανώσετε τὴν ἐκπαίδευση τῶν παιδιῶν στὴν μεταβατικὴ περίοδο;» ἀκολουθεῖ ἡ ἀπάντηση: «Ὅλα τὰ παιδιὰ, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ θὰ μποροῦν νὰ ζήσουν χωρὶς τὶς μητρικὲς φροντίδες, θὰ ἀνατρέφονται καὶ θὰ ἐκπαιδεύονται σὲ κρατικὰ ἱδρύματα.»

> Τὸ εἰκοστὸ ἐρώτημα συνοψίζεται ὡς ἑξῆς: «Μὲ τὴν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας, θὰ κηρυχθεῖ καὶ ἡ κοινοχτημοσύνη τῶν γυναικῶν;»
>
> Ἡ ἀπάντηση τῆς Ἕνωσης τοῦ Λονδίνου δηλώνει:
>
> «Σὲ καμιὰ περίπτωση. Δὲ θὰ παρέμβουμε στὶς ἰδιαίτερες σχέσεις μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, παρὰ καθ᾽ ὅσο θὰ μπυροῦσαν νὰ διαταράξουν τὸ νέο κοινωνικὸ καθεστώς. Ξαίρουμε πολὺ καλά, ὅτι στὸ διάστημα τῆς ἱστορίας, οἱ οἰκογενειακὲς σχέσεις ὑφίσταντο μεταβολὲς ποὺ ἐξαρτῶνταν ἀπὸ τὶς φάσεις τῆς ἐξέλιξης τῆς ἰδιοχτησίας· γι᾽ αὐτὸ ξαίρουμε ἐπίσης ὅτι ἡ κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας θὰ ἀσκήσει στὶς σχέσεις αὐτὲς τὴ πιὸ ἀποφασιστικὴ ἐπίδραση».

Δὲ χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ἔγκελς εἶχε ὑπ᾽ ὄψη του τὸν κατάλογο αὐτὸ τῶν ἐρωτήσεων, τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγραφε τὴ γνωστότατη μπροσούρα του: «Οἱ θεμελειώδεις ἀρχὲς τοῦ κομμμουνισμοῦ». Βρίσκουμε ἐκεῖ μέσα τὴν 21η ἐρώτηση:

> «Ποιὰ ἐπίδραση θὰ ἐξασκήσει τὸ κομμουνιστικὸ καθεστὼς στὴν οἰκογένεια;»
>
> Τί ἀπαντᾶ ὁ Ἔγκελς σ᾽ αὐτὸ τὸ ρώτημα;
>
> «Οἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν φύλων, λέγει, θὰ γίνουν ἀτομικὴ ὑπόθεση, ποὺ δὲ θὰ ἀφορᾶ παρὰ τὰ ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα· ἡ κοινωνία δὲν θὰ παρεμβαίνει, Αὐτὸ θὰ γίνει δυνατὸ χάρη στὴ κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας καὶ χάρις στὴ ἐκπαίδευση τῶν παιδιῶν μ᾽ ἔξοδα τῆς κοινωνίας· ἔτσι μ᾽ αὐτὸ τὰ δυὸ βασικὰ θεμέλια τοῦ σύγχρο-

νου γάμου θὰ γκρεμιστοῦν˙ δηλαδὴ ἡ γυναῖκα δὲ θὰ ἐξαρτᾶται πιὰ ἀπὸ τὸ ἄνδρα οὔτε τὰ παιδιὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. (Ἡ ἐξάρτηση αὐτή, ἂν ὑφίσταται σήμερα, τοῦτο ὀφείλεται στὴν ἀτομικὴ ἰδιοχτησία). Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπάντησή μας στὶς κραυγὲς ποὺ ἐκβάλλουν οἱ ἐνάρετοι μπουρζουάδες κατὰ τῆς κομμουνιστικῆς πολυγαμίας. Ἡ πολυγαμία ἐμφανίζει ἕνα φαινόμενο χαρακτηριστικὸ τῆς ἀστικῆς κοινωνίας καὶ πραγματοποιούμενο σήμερα μὲ τὴν πορνεία. Ἀλλὰ ἡ πορνεία βασιζομένη στὴν ἀτομικὴ ἰδιοχτησία, θὰ ἐξαφανισθεῖ μὲ τὴ τελευταία αὐτή. Συνεπῶς ἡ ὀργάνωση τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας δὲ θὰ εἰσαγάγει τὴν πολυγαμία˙ ἀντίθετα θὰ τὴν καταργήσει».

Τὸ προσχέδιο τῆς κομμουνιστικῆς κατήχησης ποὺ εἶχε γράψει ὁ Ἔγκελς, δὲ δημοσιεύθηκε. Κατὰ πρότασή του ὁ κατηχητικὸς τύπος ἀπεκρούσθη, καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς ἕνωσης πῆρε τὴ μορφὴ τοῦ μανιφέστου. Αὐτὸ γράφτηκε ἀπὸ τὸ Μὰρξ ποὺ χρησιμοποίησε, κατὰ ἕνα μέρος, τὸ προσχέδιο τοῦ Ἔγκελς. Στὸ Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο οἱ ἰδέες τοῦ Μὰρξ καὶ Ἔνγκελς γιὰ τὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια στὴ ἀστικὴ κοινωνία καὶ στὴν κοινωνία τοῦ μέλλοντος, βρίσκουν τὴν τελειότερή τους ἔκφραση˙ θὰ μοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ μεταφέρω ἐδῶ ὁλόκληρη σχεδὸν τὴν ἀναφερόμενη παράγραφο :

«Κατάργηση τῆς οἰκογένειας! Ἀκόμη καὶ αὐτοὶ οἱ πιὸ ἐξτρεμιστὲς ριζοσπάστες ἐξεγείρονται κατὰ τοῦ ἀπαισίου αὐτοῦ σχεδίου τῶν κομμουνιστῶν.

Ἡ σημερινὴ ἀστικὴ οἰκογένεια ποῦ βασίζεται; Στὸ κεφάλαιο, στὴν ἀτομικὴ ἰδιοχτησία. Στὴν πιὸ ἐξελιγμένη μορφή της, δὲν ὑφίσταται παρὰ γιὰ τὴ μπουρζουαζία, ἀλλὰ συμπληροῦται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ προλεταριᾶτο στερεῖται κατ' ἀνάγκην οἰκογένειας καὶ ἡ πορνεία ἀσκεῖται ἐλεύθερα. Ἡ ἀστικὴ οἰκογένεια φυσικὰ θὰ καταργηθεῖ μαζὺ μὲ τὴν κατάργηση τοῦ συμπληρώματός της αὐτοῦ καὶ τὰ δυὸ θὰ ἐξαφανισθοῦν μὲ τὴν ἐξαφάνιση τοῦ κεφαλαίου. Ἡ φλυαρία τῶν ἀστῶν γιὰ τὴν οἰκογένεια καὶ τὴν ἀνατροφή, γιὰ τὴν τρυφερότητα τῶν γονιῶν πρὸς τὰ παιδιά τους, μᾶς ἐμπνέει τὴν πιὸ μεγάλη ἀηδία, γιατὶ οἱ οἰκογενειακὲς σχέσεις στὸ ἐργατικὸ περιβάλλον ξεχαρβαλώνονται χάρη στὴ βιομηχανία, καὶ τὰ παιδιὰ τῶν ἐργατῶν γίνονται ἁπλὰ ἀντικείμενα ἐμπορίου καὶ ἐργαλεῖα δουλειᾶς

«Μὰ σεῖς οἱ κομμουνιστές, θέλετε νὰ ἀνακηρύξετε τὴν κοινοχτημοσύνη τῶν γυναικῶν! μᾶς φωνάζουν ἐν χορῷ οἱ μπουρζουάδες. Ὁ ἀστὸς θεωρεῖ τὴ γυναῖκα του ὡς ἁπλὸν ὄργανο παραγωγῆς. Ἄκουσε νὰ λένε ὅτι τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς πρέπει νὰ εἶναι στὴ διάθεση ὅλων˙ φυσικά, συμπεραίνει, καὶ τὶς γυναῖκες περιμένει ἡ ἴδια τύχη. Δὲν τοὺς περνᾶ ἀπὸ τὸ μυαλὸ ὅτι πρόκειται ἀκριβῶς γιὰ τὴν κατάργηση τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου ὅπου ἡ γυναῖκα δὲν εἶναι παρὰ

ἐργαλεῖο (μέσο) παραγωγῆς. Ἐξ ἄλλου δὲν ὑπάρχει πιὸ κωμικὸ πρᾶμα ἀπὸ τὸν ἐνάρετο αὐτὸ φόβο τῶν μπουρζουάδων μας, ποὺ φαντάζονται ὅτι μεταξὺ τῶν κομμουνιστῶν ὑφίσταται μιὰ ἐπίσημη κοινοκτημοσύνη στὶς γυναῖκες. Οἱ κομμουνιστὲς δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ καθιερώσουν τὴν κοινοχτημοσύνη τῶν γυναικῶν, γιατὶ ἡ κοινοχτημοσύνη αὐτὴ πάντοτε ὑπῆρξε. Μὴ ἱκανοποιούμενοι ποὺ ἔχουνε στὴ διάθεσή τους τὶς γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια τῶν προλεταρίων, (γιὰ νὰ μὴ μιλήσουνε ἀκόμη γιὰ τὴν ἐπίσημη πορνεία), οἱ μπουρζουάδες μας βρίσκουν ἰδιαίτερη ἀπόλαυση νὰ ξεμυαλίζουν τὶς παντρεμένες γυναῖκες τῶν φίλων τους.

Στὴν πραγματικότητα ὁ ἀστικὸς γάμος εἶναι ἡ κοινοχτημοσύνη τῶν γυναικῶν. Δὲ θὰ μπορούσανε νὰ κατηγορήσουνε τοὺς κομμουνιστὲς παρὰ ὅτι θέλουν νὰ καθιδρύσουν ἐπίσημα τὴν κοινοχτημοσύνη τῶν γυναικῶν, ἀντὶ ἐκείνης ποὺ σήμερα κρύβεται ὑποκριτικά. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι μιὰ φορὰ ποῦ θὰ καταργηθοῦν οἱ σημερινὲς συνθῆκες (τῆς ζωῆς) ἡ κοινοχτημοσύνη τῶν γυναικῶν, ποὺ δημιούργησε τὸ σημερινὸ καθεστώς, δηλαδὴ ἡ ἐπίσημη καὶ ἀνεπίσημη πορνεία, θὰ ἐξαφανισθεῖ καὶ αὐτή».

Βλέπουμε ὅτι ἐκεῖ ποῦ ὁ Μὰρξ χρησιμοποιεῖ τὸ προσχέδιο τοῦ Ἔνγκελς, δίνει στὰ ἐπιχειρήματα τοῦ τελευταίου αὐτοῦ χαραχτῆρα πιὸ ἔχτυπο. Στὴν πολεμικὴ του κατὰ τῶν ἀστῶν φιλοσόφων, δὲν ἐπαναλαμβάνει τὴν κριτική του κατὰ τοῦ χοντροκομμένου καὶ ἀκαλλιέργητου κομμουνισμοῦ ἀλλὰ στὸ «Μανιφέστο» ὑπογραμμίζει τὸ διακριτικὸ γνώρισμα τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος, καθ' ὅσον ἀφορᾶ τὴ θέση τῆς γυναῖκας· μονάχα τὸ καθεστὼς αὐτὸ θὰ δημιουργήσει τοὺς ὅρους ὅπου ἡ γυναῖκα δὲ θὰ εἶναι πιὰ ἕνα ἁπλὸ ὄργανο παραγωγῆς καὶ ἀπόλαυσης καὶ ὅπου θὰ ἐξαφανισθεῖ κάθε ἐπίσημη καὶ ἀνεπίσημη πορνεία.

Τὸ πρόγραμμα ποὺ ἐχτίθεται στὸ «Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο», χρησιμεύει ὡς βάση στὸ πρόγραμμα τοῦ δικοῦ μας κομμουνιστικοῦ κόμματος· Ἐχτὸς ἀπὸ μερικὲς διαφορὲς ποὺ παραμερίστηκαν στὸ μεταξύ, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κοινῆς ἐργασίας, δὲ θὰ βρῆτε οὔτε στὸ Μὰρξ οὔτε στὸν Ἔνγκελς καμμιὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τεθεῖ σήμερα, τὸ ζήτημα τοῦ ἄν· οἱ ἀκανόνιστες σεξουαλιστικὲς σχέσεις ἢ ὁ «σεξουαλιστικὸς κομμμουνισμὸς» συμβιβάζονται μὲ τὴ κομμουνιστικὴ κοινωνία ; Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ τὸ θέτουν, βρίσκονται ἀκόμη στὸ ἐπίπεδο τοῦ χοντροκομμένου καὶ ἀκαλλιέργητου κομμουνισμοῦ ποὺ φαντάζεται ἀφελῶς ὅτι εἶναι ἀνώτερος τοῦ ἀστοῦ ποὺ ξεφωνίζει κατὰ τῆς «σοσιαλιστικοποίησης τῶν γυναικῶν», γιατὶ κηρύσσονται «κατηγορηματικὰ» ὑπὲρ ὅλων τῶν μορφῶν τοῦ σεξουαλιστικοῦ κομμουνισμοῦ. Κάθε πολυγαμία ἀποδεικνύει τὴν κατώτερη ἐκπολιστικὴ βαθμίδα τῶν «ὑποκειμένων» της, καὶ τῶν « ἀντικειμένων » της. Στὴ συνήθη της μορφή, τῆς διγαμίας, ἡ πολυγαμία ἀποδεικνύει μονάχα ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ δανδισμοῦ συνεχίζεται, ὅτι ἡ γυναῖκα γίνεται θεληματικὰ μιὰ χήνα, καὶ ὅτι οἱ σχέσεις μεταξὺ «ἄνδρα» καὶ «γυναίκα» διέπονται ἀπὸ μιὰ ὑποκρισία ὄχι λιγώ-

τερο ἀπεχθῆ ἀπὸ «τὴν ὕποπτη, ἀπρεπῆ καὶ ὑποκριτικὴ ὕπαρξη» τῆς πολυγαμικῆς οἰκογένειας μέσα στὴν ἀστικὴ κοινωνία.

Δὲν ὑπάρχουν ἀσφαλῶς κωμικώτεροι τύποι ἀπὸ τοὺς ἀνόητους ποετάστρους μας ποὺ ἐξυμνοῦν τὸ «δικαίωμα στὸν ἔρωτα» καί, ποὺ στὴν ποιητικὴ καὶ πολιτικὴ ἔξαρσή τους φαντάζονται ὅτι «τραγουδοῦν» κάτι καινούργιο.

Ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔνγκελς ἐγνώριζαν ἤδη τὸ πείραμα τῆς «Ἕνωσης τῶν Ἐλευθέρων» στὴν ὁποία μάλιστα ὁ Ἔνγκελς συμμετεῖχε ἄμεσα.

Στὸ «Κράτος καὶ Ἀναρχία», ὁ Μπακούνιν σημειώνει ὅτι τὰ μέλη τῆς τελευταίας αὐτῆς Ἕνωσης τῶν γερμανῶν μηδενιστῶν ξεπέρασαν σὲ κυνισμὸ καὶ τοὺς πιὸ «θερμοὺς» ρώσσους μηδενιστές.»

Ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔνγκελς γνώριζαν πλέρια τὶς ἐξστρεμιστικὲς ἰδέες μερικῶν σαινσιμονιστῶν, ποὺ δίδασκαν τὴ θεωρία τῶν «σταθερῶν», ποὺ γεννήθηκαν γιὰ τὴ μονογαμία, καὶ τῶν «ἄστατων» ποὺ δὲ μποροῦσανε νὰ προσαρμοσθοῦν παρὰ μονάχα σ' ἕνα γάμο σύντομης διαρκείας. Ὁ Μὰρξ κι' ὁ Ἔνγκελς καταλάβαιναν πλέρια ὅτι τὸ διανοητικὸ αὐτὸ πάθος τοῦ πτερωτοῦ Ἔρωτος δὲν ἐνεφάνιζε παρὰ μιὰ φυσικὴ ἐξέγερση, ἂν καὶ πολὺ λίγο συμπαθῆ, κατὰ τοῦ ἀστικοῦ γάμου καὶ ἐναντίον ὅλων τῶν ἐμποδίων του. Ἀλλὰ καταλάβαιναν ἐπίσης ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ ἀνθρωπισμοῦ κατὰ τῆς χτηνωδίας, θὰ κατέληγαν στὴ δημιουργία καινούργιων μορφῶν τοῦ σεξουαλιστικοῦ ἐμπορίου, ποὺ θὰ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνδρὸς καθὼς καὶ τῆς γυναίκας καί, θὰ ἀπέκλειε κάθε στοιχεῖο χτηνωδίας καὶ πορνείας.

[Συνεχίζεται]

ΣΤΟ ΛΑΟ

Τ' ἀπέραντο σου Δίκιο σὲ ὁπλίζει,
κ' ἔπαψες πιά, Λαέ, νὰ προσκυνᾶς!
Σὰν ἄλλος Ἥλιος ἡ Ἀλήθεια σὲ φωτίζει,
πρὸς τὴν κατάχτηση μὲ φλόγα ξεκινᾶς!

Καὶ προχωράεις βέβαιος γιὰ τὴ Νίκη,
χωρὶς ἐνδοιασμοὺς χτυπᾶς σκληρά·
καὶ τοὺς ἐχθροὺς σου ἀφοῦ ξεκάνεις, θὰ σ' ἀνήκει
νὰ βασιλέψεις σύ, Λαέ, μὲ τὴ Γροθιά!

Καὶ θἆναι τὸ βασίλειο σου αἰώνιο,
κι' ὁ Ἥλιος ὁ δικός σου δὲ θὰ σβεῖ,
γιατὶ θὰ λείψει τὸ Συμφέρον τὸ δαιμόνιο,
κ' ἡ Ἀγάπη πιὰ ἡ ἄδολη θ' ἀνθεῖ!

13. 3. 44

ΝΙΚΟΣ ΝΑΘΑΝΑΗΛΗΣ

Δ. Ε. ΚΙΝΗΜΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 32)

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Σοσιαλισμοῦ σὲ μιὰ μόνη χώρα εἶχεν ὀλέθριες συνέπειες γιὰ τὸ Διεθνὲς ἐπαναστατικὸ κίνημα, καὶ γιὰ τὴν Κομμουνιστικὴ Διεθνῆ. Τὰ νεαρὰ τότε Κομμουνιστικὰ Κόμματα ποὺ ἐχρειαζόντουσαν τὴν πεῖρα τῶν Ρώσσων Μπολσεβίκων, τόσο γιὰ τὸ ξεκαθάρισμα τῶν ὀππορτουνιστικῶν στοιχείων ποὺ βρισκόντουσαν μέσα στὶς τάξεις των, ὅσο καὶ γιὰ τὴ πάλη ἐνάντια στὴν ἰσχυρὴ ἀκόμη Σοσιαλδημοκρατία καὶ τὸν Καπιταλισμὸ γενικά, ἐγκατελείφθησαν σχεδὸν ὅλα στὴν τύχη των.

Τὰ μέλη τοῦ κομμουνιστικοῦ Κόμματος στὴ Ρωσσία ἀφωσιώθησαν στὸ ἔργο τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Σοσιαλισμοῦ σὲ μιὰ μόνη χώρα καί, καθὼς ἦταν φυσικό, ἡ κατάσταση ἐπέδρασε καὶ στὰ ἄλλα τμήματα τῆς Κομμουνιστι-ῆς Διεθνοῦς.

Ἡ ἀριστερὴ ἀντιπολίτευση τότες μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Τρότσκυ προβλέποντας τὶς συνέπειες, ποὺ θὰ εἶχεν ἡ ταχτικὴ αὐτὴ τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, διεξήγαγε ἕνα διαφωτιστικὸ ἀγῶνα καὶ ἔκρουσε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου.

Ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τοῦ Τρότσκυ εἶχαν ταχθεῖ ὅλα τὰ παλαιὰ μέλη καὶ καλύτερα στελέχη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἀλλὰ ἡ εἰσχώρηση στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ρωσσίας καὶ στὰ ἄλλα τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς διεθνοῦς νεαρῶν καὶ χωρὶς πεῖραν στελεχῶν ποὺ δὲ μποροῦσαν νὰ ἀντιληφθοῦν τοὺς κινδυνους μιᾶς τέτοιας ἐσφαλμένης ταχτικῆς, ἔδωσε τὴν πλειοψηφία ὑπὲρ τῆς ἀπόψης τοῦ Στάλιν. Ὁ Στάλιν τότες, μὲ τὸ βαθειὰ ριζωμένονἐθνικισμό του, ἐφάρμωσε τὴν ἀντιμαρξιστικὴ θεωρία του πρὸς ζημίαν τοῦ Διεθνοῦς Κομμουνισμοῦ.

ΚΙΝΕΖΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα ἡ Κίνα κατελήφθηκε, μὲ διάφορες προφάσεις ἀπὸ ὅλα τὰ γνωστὰ Ἰμπεριαλιστικὰ κράτη, ποὺ ἐπέβαλαν στὸν Κινέζικο λαὸ μιὰ χτηνώδικη ἐκμετάλλευση. Κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες αὐτὲς γεννήθηκε τὸ Κινέζικο ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τὸ λεγόμενο «Κουομιντὰγκ».

Μὲ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ρωσσικῆς ἐπανάστασης καὶ τὴ δημιουργία τῆς Γ΄ Διεθνοῦς ρίχτηκε τὸ σύνθημα, «οἱ Κομμουνιστὲς νὰ λάβουν ἐνεργὸ μέρος στὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα». Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος στὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα εἶχε φέρει τόσα καλὰ ἀποτελέσματα ποὺ ἔφθασε στὸ σημεῖο νὰ ἐπηρεάζει καὶ αὐτοὺς τοὺς ἡγέτες τοῦ Κουομιντὰγκ ἀκόμη. Εἶχε δημιουργηθεῖ ἕνας πανίσχυρος στρατὸς ποὺ κατώρθωσε νὰ διώξει, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὅλους τοὺς Ἰμπεριαλιστές.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ διεπράχτηκε ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα λάθη τῆς Γ΄ Διεθνοῦς. Ὁ Στάλιν καὶ οἱ ὀπαδοί του ὑπέδειξαν τὴ διάλυση τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, καὶ μπάσιμο τῶν Κομμουνιστῶν στὸ Κουομιντὰγκ, ἀντίθετα μὲ τὸν Τρότσκυ ποὺ ἐπέμενε νὰ κρατηθεῖ ἡ αὐτοτέλεια καὶ ἀνεξαρτησία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Μὲ τὴ διάλυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος κάθε βοήθεια, ποὺ ἀποστελλόταν τόσον ἀπὸ τὸ διεθνὲς προλεταριάτο, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση ποὺ τὸ πολεμικὸ ὑλικόν της συνέτεινε στὴν κατατρόπωση

τῶν Ἰμπεριαλιστῶν, ἀντὶ νὰ πηγαίνει μέσον τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος ἐπήγαινε μέσο τοῦ Κουομιντὰγκ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀντὶ ὁ λαὸς νὰ γνωρίζει ὅτι τὸ Κομ. Κόμμα συνετέλεσε καὶ ἐβοήθησε στὸ διώξιμο τῶν ξένων Ἰμπεριαλιστῶν, τὸ Κομ. Κόμμα παρεγνωρίσθη, καὶ παρέμεινε σὰ συντελεστὴς τῆς ἐπιτυχίας του τὸ Κουομιντάγκ.

Σύμφωνα μὲ τὸν Τρότσκυ, τὸ Κομμ. Κόμμα, διατηρώντας τὴν ἀνεξαρτησία καὶ αὐτοτέλειάν του θὰ παρέμενε ὁ φυσικὸς καθοδηγητὴς τῶν μαζῶν, καὶ εὔκολα θὰ ἔμπαινε ἐπὶ κεφαλῆς ἑνὸς νέου κινήματος γιὰ τὸ τελικὸ ξεσκλάβωμα τοῦ Κινέζικου Λαοῦ.

Γιὰ τὸ Κινέζικο ζήτημα εἶχαν γίνει μεγάλες συζητήσεις στὴν Κομμουνιστικὴ Διεθνῆ, καὶ ξέχωρα στὰ διάφορα Κομ. Κόμματα. Στὸ τέλος ἐπεκράτησε ἡ ἄποψη τοῦ Στάλιν, καὶ ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα. Οἱ Ἰμπεριαλιστὲς ποὺ δὲ μπόρεσαν μὲ τὴν ὀργανωμένη τους δύναμη νὰ ἐπιβληθοῦν, ἐπεβλήθηκαν μὲ τὴ δωροδοκία τοῦ Τσὰγκ-Κάϊ-Σέκ, ἀρχιστρατήγου τοῦ Κουομιντὰγκ, ποὺ ἐστράφη ἐνάντια στοὺς Κομμουνιστές.

Χιλιάδες Κομμουνιστὲς ἐργάτες, ἀγρότες, καὶ διανοούμενοι ἐσφάγησαν, κυρίως στὴ Σαγκάη καὶ Καντώνα.

Ἡ ἀποτυχία τῆς Κινέζικης ἐπανάστασης ἐπροκάλεσε καὶ σ' αὐτὴ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσσία διαδηλώσεις.

[ΑΓΓΛΟΡΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ συνεστήθη μεταξὺ τῆς Γενικῆς Ὁμοσπονδίας Ἐργατῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, καὶ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἀγγλικῶν Συντεχνιῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ συστήθηκε τὸ 1924, δηλαδὴ σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ οἱ ἀπεργίες στὴν Ἀγγλία διεδέχουνταν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.

Οἱ ὀππορτουνιστὲς ἀρχηγοὶ τῶν Συντεχνιῶν τῆς Ἀγγλίας προσπαθοῦσαν νὰ ἐκφυλίσουν τὶς ἀπεργίες αὐτές, καὶ οἱ ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας ἄρχισαν νὰ τοὺς ἀποδοκιμάζουν.

Ἡ ὑπὸ τὸν Τρότσκυ ὁμάδα εἶχε ἀντιταχθεῖ στὴ δημιουργία τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, καὶ ὑπεδείκνυε πὼς τὴν πρωτοβουλία στοὺς ἀγῶνες τῶν Ἄγγλων ἐργατῶν ἔπρεπε νὰ ἀναλάβει τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, γιατὶ ἔτσι θὰ τοῦ ἐδινόταν εὐκαιρία νὰ κερδίσει τὴ συμπάθεια τῶν μαζῶν.

Ἐπεκράτησε ἡ ἄποψη τοῦ Στάλιν γιὰ σύσταση τῆς ἐπιτροπῆς, κι' αὐτὸ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία στοὺς ἡγέτες τῶν Ἀγγλικῶν συντεχνιῶν νὰ ἀποχτήσουν τὸ κῦρος τους ποὺ ἔχασαν, καὶ νὰ ἀρχίσουν ἕνα ἔντονο ἀγῶνα ἐνάντια στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Ὅταν ὁ σκοπός τους πέτυχε, διέλυσαν καὶ τὴν περίφημη Ἀγγλορωσσικὴ Ἐπιτροπή]

Η ΘΕΩΡΙΑ ΠΕΡΙ «ΣΟΣΙΑΛΦΑΣΙΣΜΟΥ»

Ἡ Θεωρία τῆς Γ΄ Διεθνοῦς περὶ «Σοσιαλφασισμοῦ» ποὺ ἐγεννήθη στὶς ἀρχὲς τοῦ 1930, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὅσοι δὲν ἀνῆκαν

στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ἦταν Φασ΄στες, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα λάθη τῆς Γ΄ Διεθνοῦς.

Κατὰ τὸν περιβόητον ὁρισμὸ τοῦ Στάλιν ἡ Σοσιαλδημοκρατία καὶ ὁ Φασισμὸς δὲν εἶναι «Ἀντίποδες,» ἀλλὰ δίδυμα ἀδέλφια! Στὸ χαραχτηρισμὸ τοῦτο ἀντέδρασε ὁ Τρότσκυ καὶ ἡ Διεθνὴς Κομμουνιστικὴ Ἀντιπολίτευση, θεωρώντας αὐτὸ σὰ λανθασμένο, καὶ βλαβερό, γιατὶ παρεμπόδιζε τὴ συνένωση τῶν προλεταριακῶν μαζῶν κατὰ τοῦ φασισμοῦ, καὶ προκαλοῦσε τὴ διάσπαση τῆς Ἐργατικῆς Τάξης σὲ δυὸ ἀλληλοσπαραζόμενα στρατόπεδα, πρὸς ὄφελος τῆς ἀντίδρασης.

Τέτοια ἦταν ἡ ἐχθρότητα μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων στὴ Γερμανία, ποὺ πολλὲς φορὲς οἱ κομμουνιστὲς ἕνωναν τοὺς ψήφους τους μὲ τοὺς ψήφους τῶν φασιστῶν, γιὰ νὰ ἀνατρέψουν μιὰ Σοσιαλοδημοκρατικὴ Κυβέρνηση ἢ μιὰ τοπικὴ ἀρχή.

Χαραχτηριστικὸ τῆς διάστασης τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος στὴ Γερμανία ἦταν καὶ τὸ ἑξῆς γεγονός. Ὅταν ὑπεβλήθη αἴτηση γιὰ δημοψήφισμα ἀπὸ μέρους τῶν φασιστῶν στὴ Πρωσσικὴ Βουλή, οἱ Κομμουνιστές, ἐνῶ στὴν ἀρχὴ κατεδίκασαν τὸ δημοψήφισμα σὰν μηχανορραφία τοῦ Καπιταλισμοῦ γιὰ τὴν ὑποβοήθηση μιᾶς αἱματηρῆς Φασιστικῆς Διχτατορίας, μετὰ τρεῖς ἡμέρες ἔλαβαν διαταγὲς ἀπὸ τὴ Γ΄ Διεθνῆ νὰ ὑποστηρίξουν τὸ Φασιστικὸ Δημοψήφισμα, τασσόμενοι ἀντιμέτωποι μὲ τοὺς Σοσιαλδημοκράτες!

Σύμφωνα μὲ τὴ Σταλινικὴ θεωρία περὶ Σοσιαλισμοῦ, οἱ Κομμουνιστὲς ὤφειλαν νὰ δημιουργήσουν τὸ ἑνιαῖο μέτωπον ἀπ᾽ εὐθείας μὲ τοὺς ἐργάτες τῶν Σοσιαλιστικῶν Κομμάτων, ἀδιαφορώντας γιὰ τοὺς ἀρχηγούς τους. Ἡ ταχτικὴ αὐτὴ κατεπολεμήθη ἀπὸ τὸν Τρότσκυ, καὶ τὴ Διεθνῆ Ἐργατικὴ ἀντιπολίτευση σὰν ἀνόητη, γιατὶ ἂν οἱ ἐργάτες τῶν Σοσιολιστικῶν Κομμάτων ἐμάχοντο μόνοι τους νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ἑνιαῖο μέτωπο μὲ τοὺς Κομμουνιστές, παρὰ τὴ θέληση τῶν ἀρχηγῶν τους, θὰ ἔπαυαν πιὰ νὰ εἶναι σοσιαλιστὲς καὶ θὰ μετεβάλλουνταν αὐτομάτως σὲ Κομμουνιστές, ὁπότε ἦταν περιττὸ νὰ δημιουργηθεῖ τὸ ἑνιαῖο μέτωπο.

Ἐφόσον ὅμως οἱ Σοσιαλιστὲς ἐργάτες ἐξακολουθοῦσαν νὰ πιστεύουν στοὺς ἡγέτες τους, ἦταν ἀνάγκη νὰ γίνει προσυνεννόηση μὲ αὐτοὺς τοὺς ἡγέτες, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ ἑνιαῖο μέτωπο. Ἡ Ἀντιπολίτευση ἐπέμενε νὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ ἑνιαῖο μέτωπο καὶ ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἐκ τῶν κάτω, καὶ ὄχι μονάχα ἐκ τῶν κάτω ὅπως ἰσχυρίζουνταν οἱ Σταλινικοί. Ὁ Τρότσκυ ποὺ ἀντελήφθη πὼς μὲ τὴν ταχτικὴ αὐτὴ ἡ Γ΄ Διεθνὴς ὑποβοηθοῦσε τὸ Χίτλερ νὰ ἀνέλθει στὴν ἐξουσία, καὶ ἐξέθετε σὲ κίνδυνο ὄχι μονάχα τὸ Γερμανικὸ προλεταριάτο ἀλλὰ ὁλόκληρο τὸ Εὐρωπαϊκὸ κίνημα, ἐξώρκιζε τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Γερμανίας καὶ τὴ Γ΄ Διεθνῆ νὰ ἀλλάξει ταχτική, καὶ νὰ δημιουργήσει τὸ ἑνιαῖο μέτωπο γιὰ τὴν ἀντιμετώπηση τοῦ Φασιστικοῦ κινδύνου.

Ὁ Τρότσκυ στὸ ἔργο του «Ἡ Γερμανία, τὸ κλειδὶ τῆς παγκόσμιος ἐπανάστασης» ἐξηγοῦσε τοὺς κινδύνους, ποὺ θὰ διέτρεχε τὸ Εὐρωπαϊκὸ κίνημα μὲ τὰ ἑξῆς χαραχτηριστικὰ λόγια «Ἐπικρατώντας Φασι-

σμὸς θὰ περάσει σὰν ὁδοστρωτήρας ἐπάνω ἀπὸ τὰ πτώματατῶν συντρόφων μας». Οἱ ἡγέτες τῆς Γ' Διεθνοῦς ἀποκαλοῦσαν τὸν Τρότσκυ μύωπα, γιατὶ ἔβλεπαν κίνδυνο μονάχα ἀπὸ τὸ Γιαπονέζικο Ἰμπεριαλισμὸ, ποὺ τότε εἶχε καταλάβει τὴ Μαντζουρία, καὶ ἀπειλοῦσε νὰ εἰσβάλει στὴ Σιβηρία, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Φασισμό.

Μὲ τὴ προοπτικὴ αὐτὴ ἐξηγεῖται καὶ ἡ παθητικὴ στάση ποὺ ἐκράτησε ἡ Γ΄ Διεθνὴς, ἀπέναντι στὸ Γερμανικὸ Φασισμό. Ἡ προσοχὴ τῆς Γ΄ Διεθνοῦςστράφηκε στὴν Ἄπω Ἀνατολὴ καὶ ἔτσι οἱ Καπιταλιστὲς τῆς Δύσης τράβηξαν ἀνενόχλητοι τὸ δρόμο τους, ὀργανώνοντας τὸ Φασισμὸ στὴ Γεομανία καὶ σὲ ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη.

***

Μὲ τὰ λάθη ποὺ ἄρχισαν ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες τοῦ θανάτου τοῦ Λενιν, τὴ «ΝΕΠ», «τὸ Σοσιαλισμὸ σὲ μιὰ μόνη χώρα», «τὸ Κινέζικο Ζήτημα,» «τὴν Ἀγγλορωσσικὴν ἐπιτροπὴ,» καὶ τὸ «Σοσιαλφασισμό» ἦταν φυσικὸ νὰ διεξαχθεῖ μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἕνας ἔντονος ἀγώνας ἀπὸ τὴ ἀριστερὴ Ἀντιπολίτευση μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Τρότσκυ, μὲ σκοπὸ νὰ μπάσουν τὴ Κομμουνιστικὴ Διεθνῆ στὸ σωστὸ Ἐπαναστατικὸ δρόμο. Ὁ Στάλιν στηριζόμενος στὴ γραφιοκρατικὴ κλίκα του ἐδημιούργησε τώρα καὶ τὴ δεξιὰν Ἀντιπολίτευση καὶ ἐξακολουθοῦσε μὲ πεῖσμα νὰ τραβᾶ τὸ λανθασμένο δρόμο του πρὸς ζημία τοῦ Διεθνοῦς Κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Ἡ Διεθνής Ἀντιπολίτευση δὲν ἔπαυσε νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό της σὰ μέλος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ποὺ βίαια ἀπεσπάσθη ἀπὸ αὐτή καὶ ὑπεστήριζεν τὰ Κομμοννιστικὰ Κόμματα σὲ κάθε τους ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀστική τάξη.

Ἡ πολιτική αὐτή «Πολιτική Φράξιας» ὅπως ὠνομάσθη, ἐξακολουθοῦσε μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1933.

Μὲ τήν ἐγκατάλειψη τοῦ Γερμανικοῦ προλεταριάτου στή διάθεση τοῦ Χίτλερ, καὶ ἀργότερα μὲ τή συνεργασία της μὲ τὰ ἀριστερὰ ἀστικὰ κόμματα, ὀργανώνοντας τὰ «λαϊκὰ μέτωπα» στή Γαλλία, Ἰσπανία καὶ ἀλλοῦ (τὸ «Λαϊκὸ μέτωπο τῆς Ἰσπανίας μὲ συνεργασία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καὶ τῶν Ἀστικῶν Δημοκρατικῶν Κομμάτων, εἶχεν σὰ συνέπεια τήν εὐνούχηση τοῦ Επαναστατικοῦ κινήματος καὶ τήν ἄνοδο τοῦ Φράγκο στήν ἐξουσία· τό Λαϊκὸ μέτωπο τῆς Γαλλίας μὲ τὰ ἀστικὰ δημοκρατικὰ στοιχεῖα εἶχε σὰ συνέπεια τὸ νὰ κατορθώσει ἡ Γαλλία νὰ ξεπεράσει τήν Κρίση της παρ' ὅλες τίς οἰκονομικὲς της στενοχώριες) ἡ Γ΄ Διεθνής ἀπόδειξε τὴ τελειωτικὴ της χρεωκοπεία. Ἀπὸ τότε; ἡ Διεθνὴς Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση ἔπαυσε νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό της μέλος τῆς Γ΄ Διεθνοῦς, καὶ μετονομάσθη σὲ «Ἕνωση Τεταρτοδιεθνιστῶν Κομμουνιστῶν».

Μὲ τὴ νέαν της ἐμφάνιση ἡ Διεθνὴς Ἀντιπολίτευση ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ὀργάνωση καὶ διαφώτηση τῶν Κουμμουνιστῶν. Οἱ πλατιὲς μάζες τῶν ἐργατῶν ἐπειρεασμένοι ἀπὸ τὴν αἴγλη τῆς Ρωσ-

σικῆς ἐπανάστασης ἐπίστευαν ἀκόμη στὴ Γ' Διεθνῆ.

Μὲ τὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου ὁπότε οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν περίμεναν τὴν καθοδήγηση τῆς Γ' Διεθνοῦς καὶ βρέθηκαν χωρὶς κανένα πολιτικὸ καθοδηγητὴ καὶ προσανατολισμό, ἐγκαταλειμμένες τελείως ἀπὸ τὴ Γ' Διεθνῆ στὸ ἔλεος τῶν Ἰπεριαλιστῶν, ἡ Δ' Διεθνὴς ἀνέλαβε αὐτὴ τὴ καθοδήγηση τοῦ Διεθνοῦς Προλεταριάτου.

Στὸ μεταξὺ ἡ Γ' Διεθνής, ὕστερα ἀπ τὴν ἐγκατάλειψη τῆς Μαρξιστικῆς Λενινιστικῆς γραμμῆς καὶ τῶν διεθνιστικῶν της ἀρχῶν, μὴ ἔχοντας κανένα λόγο ὑπάρξεως αὐτοδιελύθη. Μετὰ τὴν αὐτοδιάλυση τῆς Γ' Διεθνοῦς τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα ἀκολουθῶντας τὴν πολιτικὴ τοῦ Στάλιν ποὺ συμμαχοῦσε πότε μὲ τὴ μιὰ μερίδα καὶ τότε μὲ τὴν ἄλλη μερίδα τῶν Καπιταλιστικῶν κρατῶν, γιὰ χάρη τῆς «πατρίδας», ἐγκατέλειψαν κι' αὐτὰ τὶς διεθνιστικές τους ἀρχὲς καὶ πῆραν μέρος στὸν πόλεμο συμπράττοντας μὲ τοὺς σωβινιστὲς γιὰ τὴν ἄμυνα τῆς «πατρίδας» κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Στάλιν. Μὲ τὸ σταμάτημα τοῦ πολέμου τὰ Κομμ. Κόμματα, συνεργαζόμενα μὲ τὰ ἀστικοδημοκρατικὰ Κόμματα καὶ ἐγκαταλείποντας τὶς Μαρξιστικὲς θέσεις προσπαθοῦν νὰ δράσουν μέσα στὰ ἐθνικὰ πλαίσια στηρίζοντας τὶς ἐλπίδες τους γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ Σοσιαλισμοῦ, ὄχι στὴν ἐπανάσταση, ἀλλὰ στὸ κοινοβουλευτισμὸ καὶ στὴ κάλπη ! . . .

(Μὲ τέτοιες προϋποθέσεις, εὔκολα κανεὶς καταλαμβαίνει—ξανατονίζουμε—πὼς ἡ Γ' Διεθνὴς δὲν μποροῦσε παρὰ ν' ΑΥΤΟΧΤΟΝΗΣΕΙ.)

ΛΕΥΚΟΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΚΟΛΑΣΗ
Η ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΣΤΟ:

"ΚΡΑΤΟΣ ΕΝ ΚΡΑΤΕΙ"

[ΠΟΥ ΕΖΗΣΑ ΧΡΟΝΙΑ]

Στὴν πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ, τοῦ πιὸ ψηλοῦ βουνοῦ τοῦ νησιοῦ μας, ἤτανε ἕνα μεταλλεῖο :

Κάμποσα χαμόσπιτά, κι' ἄλλες τόσες ξύλινες μπαράγκες «λύανε» τὸ «πρόβλημα τῆς στέγης» . . .

Οἱ πανύψηλες καμινάδες τῶν ἐργοστασίων ὀρθώνουνταν, περήφανα καὶ κοροϊδευτικὰ στὸ πλάϊ τους, ξερνώντας ἀδιάκοπα τὴ σκόνη ποὺ γιόμιζε τὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ, κάνοντάς σε νὰ χορταίνεις ἀπὸ ἄμμο, παρὰ ἀπὸ ψωμί . . . Τὰ βαγόνια πηγαινοέρχουνται γιομᾶτα πέτρες καὶ χώματα. Οἱ μηχανὲς βούϊζαν, γιομίζοντας τὸ μέρος μὲ τὸ δαιμονικὸ θόρυβό τους. Οἱ μεταλλωρύχοι, κρεμασμένοι στὸ βουνό, σὰ σταφύλια, σκάβανε μὲ τοὺς κασμάδες, καὶ τὶς φαλιομηχανές. Θεόρατοι ὀγκόλιθοι, καὶ τόνοι χώματα κατρακυλούσανε. Τὸ βουνὸ βογγοῦσε κάτω ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ δύναμη. Συχνὰ—πολὺ συχνὰ—κατρακυλούσανε καὶ κάμποσοι. . . «ἀπρόσεχτοι» ποὺ τοὺς παράσερναν τὰ χώματα, καὶ ὥσπου νὰ φτάσουνε στὴ βάση, δὲ ξεχώριζαν ἀπὸ τὸ "ὑκόν»...Λίγα λεπτὰ σταμάτημα..φωνές,..σφυρίγματα,..κλάματα,..κι' ἀκουόταν ἀμέσως ἡ ἀγριοφωνάρα τοῦ ἐπιστάτη..καὶ ὅλα τέλεβαν...

Οἱ ἐργάτες γύριζαν στὴ δουλειά τους μὲ σκυφτὸ τὸ κεφάλι, καὶ

στυγνὰ πρόσωπα...

—Τί ἔγινε;!...

—Τίποτα... Συνηθισμένα πράματα... Ἕνας ἀπρόσεχτος, ἕνας βλάκας σκοτώθηκε... Ἡ διεύθυνσις θὰ ξοδέψει νὰ τὸ θάψουνε... Μὴ σκοτίζεσθε... Ἀνθρώπινο ὑλικὸ μπιλίκο, καὶ τζάπι... Οἱ μηχανὲς νἆναι ἐντάξει, γιατ' εἶναι ἀκριβές...

(Καὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιον» ὅμως... Φρόντιζεν ἡ «Διεύθυνσις» γιὰ τὴ ζωὴν τῶν «παιδιῶν της»...

Εἶχε ἕνα «τέλειον νοσοκομεῖον» καὶ ἕνα «σπουδαῖον χειροῦργον»... Ὅταν σκοτωνότανε κανένας ἐργάτης τοῦ ἔσκιζε ὅ,τι τούμενε γερό, κάνοντας μαθήματα «ἀνατομίας» στοὺς βοηθοὺς τους»... Ἂν πεῖς γιὰ τὴν κηδεῖα... Εἶχε τὴν πιὸ τέλειαν ὀρχήστρα τοῦ νησιοῦ μας... Ἤτανε τόσο ἁρμονικὴ ποῦ σκέπαζε τὰ κλάματα, καὶ τὰ στηθοκοπήματα «τῶν συγγενῶν καὶ φίλων τῶν θυμάτων..)

Οἱ μηχανὲς, λὲς καὶ θέλανε ν' ἀνταποδώσοινε στὸ ἀφεντικὸ τὴν ἐχτίμησή του γι' αὐτές, ἁρπάζανε κάποιον ἐργάτη (ποὺ ἤτανε.. «ἀπρόσεχτος καὶ ὀκνιάρης"...) καὶ τὸν κάνανε μύρια κομμάτια... Τον τύλιγε τὸ κολάνι, καὶ χτύπα καὶ νὰ χτυπήσεις τὸ κεφάλι του ἐδῶ κ' ἐκεῖ (γιὰ νὰ...βάλει γνώση...) τοῦ πέταγε τὰ μυαλά... Κάποια μέρα ποῦ τύλιξαν ἕνα τεχνίτη, τὸν ἔκαναν τόσα κομμάτια, ποῦ μετ' ἀπὸ 40 μέρες βρίσκανε ἀκόμα μέσα στὸ χῶμα...

Ἤτανε καλοκαίρι, καὶ τὸ μεταλλεῖο δούλευε πυρετώδικα, γιὰ νὰ βγάλει κάμποσο «πρᾶμα» γιατ' εἶχε ζήτηση, καὶ γιατὶ ἅμα πέφτανε οἱ βροχὲς καὶ τὰ χιόνια, οἱ δουλειὲς σταματούσανε καὶ τὸ μεταλλεῖο γινότανε σὰν ἕνα ἀπέραντο νεκρόταφεῖο, σκεπασμένο μὲ τὸ κατάσπρο σάβανο τοῦ χιονιοῦ... Τὸ καλοκαίρι πάλι ἐρχόντανε «οἱ ταπεινοὶ τῆς γῆς» καὶ τοῦ ξαναδίνανε ζωή...

Ὁ διευθυντὴς πρόσταζε πῶς πρέπει νὰ δουλεύουνε καὶ γιορτὲς καὶ Κυριακὲς, νύχτα καὶ μέρα, φτάνει νά βγεῖ πρᾶμα πολύ...

Ἀλλοίμονο σ' ὅποιο δοκίμαζε νὰ γογγύσει, νὰ διαμαρτυρηθεῖ!... Σταμάτημα καὶ ἐξορίαν ἀπὸ τὸ «μεταλλεῖον του»...

Καὶ τὸ «μετάλλεῖον του» ἤτανε καλὰ ὀργανωμένο... Σὰ μιὰ τέλεια πολιτεῖα... Εἶχε δική της μυστικὴ ἀστυνομία «γιὰ ν' ἀνακαλύπτει τὰ κακοποιᾶ καὶ ἀνατρεπτικὰ στοιχεῖα, γιὰ νὰ γίνωνται ἐξορίαν, καὶ νὰ μὴν ἐνοχλοῦν τοὺς «καλοὺς» ἐργάτας μὲ τὶς «τρελλὲς» ἰδέες του, πῶς πρέπει τάχα νὰ περνοῦν μία καλύτερη ζωή, καὶ πῶς ὅταν θέλουν ἔχουν τὴ δύναμη νὰ τὸ πετύχουν.. »

Ἐκεῖνο τὸ καλοκαῖρι εἶχε πολλὲς δουλειές, γιαφτὸ διάφοροι τσαρλατάνοι, κρασοπατέρες, χαρτοπαίχτες συγγεντρώθηκαν στὸ μεταλλεῖο, καὶ κάνανε «χρυσὲς δουλειὲς».. Τὴ νύχτα σὰ σφύραγε ἡ σειρῆνα οἱ ἐργάτες τραβούσανε γιὰ τὰ «σπίτια τους»... («Νὰ φᾶνε καὶ νὰ κοιμηθοῦνε»...)

Μιὰ ζωηρὴ κίνηση δημιουργόταν στὸ παζάρι, ποὺ ἤτανε γιομᾶτο φροῦτα, καὶ πραμάτειες... (Ἀσυναγώνιστη δουλειὰν ὅμως ἐκάνανε ὅσοι πουλούσανε ρέγγες καὶ σαρδέλλες... Λὲς καὶ ἐξα-

σκούσανε «μαγνητικὴν ἐπίδρασιν» ἐπάνω στοὺς μεταλλωρύχους..)

«Ἡ ἀλήθεια, ὅμως, νὰ λέγεται..»... Φρόντιζε ὁ «Κύριος Διευθυντὴς γιά τὴν ὑγιεινὴ διατροφὴ καὶ τὴ ζωὴ τῶν «παιδιῶν του»... Καὶ «ἐπιστημονικοὺς, ὑγιεινοὺς φούρνους» ἔχτισε γιαφτὸ ἀπαγορέβουνταν νὰ φέρνουν ἀπὸ τὰ χωριά τους οἱ ἐργάτες «ἐκεῖνο τὸ μάβρο, κι' «ἀνθυγιεινὸ παλιόψωμο..»

Καὶ «δικά της λεφτὰ» κυκλοφοροῦσε ἀκόμα,— τὰ λεγόμενα «μπιλιέτα»—ποὺ δίνοντάς τα στὶς καντίνες ἔπαιρνες τὰ πράματα «στὸ κοῦστος τους» «κ' ἔτσι δὲν ἔβγαινε ἔξω τὸ χρῆμα. ἔμενε στὸ μεταλλεῖο», δηλαδὴ στὴν κάσα τοῦ «Κυρίου Διευθυντοῦ»...

Γι' αὐτὸ οἱ ἐργάτες τὸν θεωρούσανε ὡς τὸν «Ἀνώτατον Ἄρχονταν» τοῦ μεταλλείου... Αὐτὸς πρόσταζε, καὶ καμιὰ προσταγή του δὲν ἔπρεπε νὰ μείνει ἀνεχτέλεστη... Οἱ πιὸ πολλοὶ μεταλλωρύχοι τὸν εἴχανε γιὰ "πατέρα τους» Ὅταν περνοῦσε ἀπὸ τὸ καφενεῖο (μὲ τὸ αὐτοκίνητό του...) σηκώνουνταν καὶ τὸν χαιρετούσανε... Στὰ παιδιά τους παραγγέλνανε "νὰ χαιρετοῦν τὸν Κύριον Διευθυντὴν, καὶ νὰ τὸν ἐχτιμοῦν γιατὶ τοὺς δίνει ψωμὶ, καὶ τρῶνε..»

Μετ' ἀπὸ τὸ σχόλασμα τοῦ παζαριοῦ, νεκρικὴ ἡσυχία ἁπλωνόταν σ' ὅλο τὸ μεταλλεῖο... Οἱ μεταλλωρύχοι στοιβαγμένοι (σὰν τὰ εἴδη ποὺ καταβρόχθησαν..) προσπαθούσανε νὰ κοιμηθοῦνε...

Μὰ ἡ κούραση (καί τί κούραση!) δὲν τἄβγαζε πέρα μὲ τοὺς κοριούς... Ὁλόκληρες «στρατιαὶ» ἐκάναν «ἐπιθέσεις» στοὺς μεταλλωρύχους, γιὰ νὰ τοὺς ρουφήξουνε τὸ γαῖμα—ὅσο, βέβαια. τοὺς ἄφισε «ὁ Κύριος—Διευθυντὴς—Πατέρας του;» & Co..

Ἔπειτ' ἀπὸ ἀγωνιώδεις προσπάθειες «νὰ γλυτώσουν» τοὺς ἔπαιρνε ὁ ὕπνος»...

Μὰ δὲν προφταίνανε σχεδὸ νὰ κλείσουνε τὰ βλέφαρά τους, καὶ ἡ στριγγιά φωνὴ τῆς σειρήνας τοὺς πέταγε κάτω ἀπ' τὸ κρεβάτι... (Καὶ πάλι δουλειά...)

Τέτοιο ἤτανε ἐκεῖνο τὸ μεταλλεῖο—τὸ «Πατρικὸ Σπίτι» τοῦ «Κυρίου Διευθυντὴ—Πατέρας μας»..."Κράτος ἐν Κράτει..»...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ:

ΠΑΝΟΥ ΡΟΔΗ: ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ (Τραγούδια)

Στὸ σημείωμα ἀφτὸ δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ πρόσωπο τοῦ ποιητὴ, ἀλλὰ οἱ ἰδέες πυὺ ἐκφράζει μέσ' στὰ τραγούδια του, καὶ σὲ δέφτερη μοίρα ἡ μορφὴ τῶν τραγουδιῶν του. Γιὰ τὸν ποιητὴ ἀσφαλῶς ἰσχύουν τὰ ὅσα γράφει στὸν πρόλογον ὁ Ζιαρτίδης, πὼς δηλ. θὰ μποροῦσε κάποτε, ἂν ἔζουσε σὲ σὲ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, νὰ μπεῖ στὸ κύκλο τῶν καλλιτεχνῶν, ποὺ ὁ καπιταλισμὸς παραμερίζει καὶ θάβει.

Ὅποιος ἔχει ὑπόψη του τὰ πρῶτας τραγούδια τοῦ Ρόδη, τραγούδια καθαρὰ προλεταριακὰ καὶ ριζοσπαστικά ὄχι ὅμως ἱκανοποιητικὰ στὴ μορφὴ, θὰ δεῖ πῶς στὴ

σημερινή του συλλογὴ ὁ ποιητὴς ξεπερνᾶ τὶς πρῶτες του προσπάθειες, καὶ φτάνει στὸ σκαλοπάτι τοῦ «καλοῦ» ποιητῆ. Μὲ γνήσιο λυρισμὸ ἀποδίνει τὶς τραγικὲς στιγμὲς τῆς μάβρης μας ζωῆς· σταματᾶ μπροστὰ στὶς λαμπρὲς σελίδες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, καὶ τοῦ πανανθρώπινου ἀγώνα γιὰ τὴν πρόοδο, καὶ ἀπέριττα, ἀρητόρεφτα, ζωντανά, ἁπλὰ δυνατά, κι' ὡραῖα μᾶς παρουσιάζει τὶς αναλαμπὲς τῆς προλεταριακῆς ψυχῆς, καὶ τὶς δυναμικές της ὁρμὲς πρὸς τὰ μπρός...Κυριαρχοῦσα Ἰδέα, Ἰδέα ποὺ ἐμπνέει ὁ γιγάντιος προλεταριακὸς ἀγῶνας, ποὺ τοῦ δονεῖ τὰ σωθικὰ σὲ μουσικὲς δημιουργίες προλεταριακοῦ χαραχτῆρα. Ὄχι φυσικὰ φτασμένη ἀπόλυτα ποιητικὴ μορφή, μὰ τέτοια ποῦ νὰ δικαιολογιέται ἀπὸ τὴ μόρφωση τοῦ Ρόδη. (Οἱ χασμωδίες βλάφτουνε σημαντικὰ τὴ μορφὴ τῶν τραγουδιῶν του)

Πάντως ὁ Ρόδης, ὁ ἐργάτης Ρόδης τῶν ποιητικῶν «Ἀναλαμπῶν», προσφέρει κάτι πολὺ σημαντικὸ στὴ προλεταριακὴ λογοτεχνία τοῦ τόπου μας, (συνεχίζοντας τὴν ἀξία καὶ δυναμικὴ δουλιὰ τοῦ Γιώργη Χειμαρρίδη καὶ τοῦ Ἀνθία τῶν πρώτων χρόνων.) Ἑπομένως καὶ στὸν προλεταριακὸν ἀγῶνα: Γιατὶ Τέχνη καὶ Ζωὴ εἶναι ἀξεχώριστες.

Λεφκοσία—10.8.1945 ΗΟΜΟ

Ι. ΡΩΣΣΙΔΗ: **ΣΤΕΡΙΑΝΑ ΚΥΜΑΤΑ** (Πεζὰ)

Ἂν ἡ λογοτεχνία — κ' ἡ τέχνη γενικότερα—ξεφεύγοντας τὰ στενὰ ὅρια τῆς τεχνικῆς τους, ἀγκαλιάζουν τὸ σύνολο τῆς ζωῆς καὶ παίζουνε ρόλο ἐποικοδομητικὸ στή ζωὴ σὰν ἀνεξάρτητοι πιὰ παράγοντες Ἐξέλιξης καὶ Προόδου,—τότε ἀσφαλῶς ὁ Ἰάκωβος Ρωσσίδης στὰ «Στεριανὰ Κύματά» του εἶναι παγοντας στὴν Ἐξέλιξη τῆς ζωῆς μας, δημιουργώντας ἕνα ἔργο πολιτισμοῦ. Γιατὶ τὸ ἔργο του ἐχτελεῖ ὅλες τὶς προϋποθέσεις ποὺ βάλαμε γιὰ τὴν Τέχνη πιὸ πάνω. Μᾶς δίνει τὴ Ζωὴ ἀποκρυσταλλωμένη σὲ φόρμες τέχνης πρωτότυπες, μὰ πάντα τεχνικὲς καὶ ἐνδιαφέρουσες.

Ἀλήθεια! εἶναι ἀπὸ τὰ ὡραιότερα καὶ δυνατότερα διηγήματα τῆς Κυπριακῆς Λογοτεχνίας τὸ πρῶτο τῆς σειρᾶς: «Ὁ δρόμος τῶν ἀναμνήσεων», ποὺ τελειώνει μ' ἐκεῖνο τὸν τόνο τῆς ἀγωνιστικῆς, ζωντανῆς ἀποφασιστικότητας: γιὰ τὴ λευτεριά, τὴν εὐτυχία, τὴ χαρά:—γιὰ τὴ Πρόοδο τοῦ Ἀνθρώπου. Ἡ ἴδια διάθεση βρίσκεται καὶ στἄλλα ειηγήματα, μαζὶ μὲ τὰ ἀναπάντητα στὴ ζωὴ ἐρωτηματικά, τὴ γενικὴ τάση πρὸς τὸ Νέο, τὸ Δυνατό, τὸ Σωστό. Παλμὸς ἐνθουσιώδης,—ὁ παλμὸς τῆς νέας ζωῆς—δονεῖ τὸ συγγραφέα καὶ μεταδίνεται ἀμείωτος στὸν ἀναγνώστη.

Ὄχι μόνο ἡ χαλάστρα ὀργὴ γιὰ τὸ κακό, μὰ κι' ὁ δημιουργικὸς ὀργασμὸς τοῦ Νέου ὀργανισμοῦ. Φυσιολογικὸς κι' ἀβίαστος ὁ τρόπος τῆς ἔκφρασης, τῶν δυνατῶν ἀκατανικήτων Κυμάτων τῆς Ἱστορίας, τοῦ καιροῦ μας.

Ὁ Ἰάκωβος Ρωσσίδης ζεῖ μέσ' στὶς καρδιὲς ὅλων μας. Ζεῖ μέσ στὴν ἐποχή μας,—γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἀξίζει καὶ στὸ ἔργο του νὰ ζήσει . . . .

Λευκοσία—26. 8. 45. ΗΟΜΟ

Τιμή: ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 4 1/2 ΓΡ.
Η ΧΡΟΝΙΑ 6 ΣΕΛ.

Γ. ΧΕΙΜΑΡΙΔΗΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁδὸς Ἁγ. Ἀντωνίου Ἀρ. 1
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Α. Α. ΓΡΥΣΠΗ